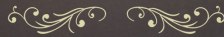

קובץ לימוד

מאמרי דא"ח

בענייני גאולה ומשיח

גל עיני ואביטה

נפלאות מתורתך

קובץ לימוד

מאמרי דא"ח

בענייני גאולה ומשיח

יוצא לאור על ידי

ועד תלמידי התמימים העולמי

מבצע הכנה ליו"ד שבט

ע"א שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור ע"י

ועד תלמידי התמימים העולמי

770 Eastern Parkway, Brooklyn N.Y. 11213

המאמרים הנדפסים בחוברת זו הינם באישור ובאדיבות 'ועד הנחות בלה"ק' ותודנו נתונה להם.

דוא"ל: hatmimim@gmail.com

עימוד ועיצוב: *yochai Carui*

פתח דבר

אחינו רעינו, תלמידי התמימים שי!

לקראת יום הבהיר יו"ד שבט הבעל"ט, בו ימלאו ע"א שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הננו שמחים להגיש בפניכם את קובץ הלימוד של מבצע "נפלאות מתורתך", ובו ארבעה מאמרי דא"ח מכ"ק אדמו"ר (ד"ה "כל ישראל" תשל"ג, ד"ה "בלע המות לנצח" תשכ"ה, ד"ה "כימי צאתך תשמ"ב, ד"ה "באתי לגני" תיש"א) המבארים סוגיות שונות בענייני גאולה ומשיח.

•

בשיחת ש"פ שמות תשנ"ב, מבאר כ"ק אדמו"ר את עניינו של נשיא בישראל, וזלה"ק:

דער אויפטו פון א נשיא בישראל . . איז צו פארבינדן און פאראיינציקן "כל ימי חייד" פון יעדער איד און אלע אידן - "כל ימי חייד" הגשמיים בעולם הזה ובפרט בזמן הגלות ("לילות") - מיט גאולה (יציאה ממצרים וגבולים) בכלל, ובפרט מיט ימות המשיח, די גאולה האמיתית והשלימה, שאין אחרי' גלות; דוקא ער האט בכח צו מחבר ומאחד זיין גלות מיט גאולה, ובפרטיות יותר - מחבר זיין יציאת מצרים און ימות המשיח (ווי זיי שטייען מיט א הפסק פון גלות בינתיים), "תזכור את יום צאתך ממצרים כל ימי חייד" . . להביא לימות המשיח" - אז א איד לעבט "כל ימי חייד" אלס א נשמה בגוף בעוה"ז הגשמי והחומרי און אין זמן הגלות, זאל ער קענען ארויסגיין פון מצרים וגבולים, און נאכמער - שטיין אין א מצב פון ימות המשיח.

[=חידושו של נשיא בישראל . . הוא לקשר ולאחד "כל ימי חייד" של כל א' מבני וכל ישראל - "כל ימי חייד" הגשמיים בעולם הזה ובפרט בזמן הגלות ("לילות") - עם גאולה (יציאה ממצרים וגבולים) בכלל, ובפרט עם ימות המשיח, הגאולה האמיתית והשלימה, שאין אחרי' גלות; דוקא הנשיא ביכולתו לחבר ולאחד את הגלות עם הגאולה, ובפרטיות יותר - לחבר את יציאת מצרים וימות המשיח (כפי שהם במצב שהגלות מפסקת בינתיים), "תזכור את יום צאתך מארץ כל ימי חייד" . . להביא לימות המשיח" - שבחיו של יהודי "כל ימי חייד" כנשמה בגוף בעוה"ז הגשמי והחומרי ובזמן הגלות,

הוא יכול לצאת ממיצרים וגבולים, ויתירה מזו - להיות במצב דימות המשיח].

ואכן עינינו תחזינה מישרים אשר מיום עלותו על כס הנשיאות, הנה עיסוקו העיקרי של נשיא דורנו הוא לאחד ולחבר את אנשי הדור השרויים במעמד ומצב הגלות - על מיצריה והגבלותיה הרוחניים והגשמיים - עם המעמד ומצב ד"ימות המשיח".

ופעולתו ועבודתו זו ניכרת לכל לראש בתורתו: בכל מאמר, שיחה או מכתב, מציג הרבי את ההסתכלות ה'תורנית' והאלוקית על כל פרט ופרט בחיי היום יום. ובשיחות קדשו ומאמריו, חוזר ומדגיש הרבי את מהותה הפנימית של הגלות, אשר היא כחלק מהעליה הכי נפלאה של הגאולה האמיתית והשלימה. השקפה זו, מאפשרת לנו "יושבי בתי חומר", לצאת מהלך הרוח ומה'הנחות' דזמן הגלות ולהתעלות לראיתו של נשיא הדור - "לפתוח את העיניים ולראות את המציאות בפועל ממש", ועד שכבר בזמן הגלות 'חיים' בימות המשיח ממש!

ומלבד מעלה זו אשר בלימוד פנימיות התורה כפי שנתגלתה ע"י נשיא דורנו בכלל, הנה מעלה יתירה בלימוד הענינים העוסקים באופן ישיר "בעניני מלך המשיח ובעניני הגאולה".

וכה דבריו הק' בשיחת ש"פ בלק תנש"א:

למרות ה"שטורעם" שבדבר בתקופה האחרונה בשנה זו, תהא שנת נפלאות אראנו, לאחרי ראיית הנפלאות המעידות שזוהי ה"שנה שמלך המשיח נגלה בו", רואים שישנו קושי ("עס קומט אן שווער") להחדיר ההכרה וההרגשה שעומדים על סף ימות המשיח ממש עד שיתחילו "לחיות" בעניני משיח וגאולה.

. . והעצה לזה - ע"י לימוד התורה בעניני משיח וגאולה, כי, בכח התורה (חכמתו של הקב"ה שלמעלה מהעולם) לשנות טבע האדם, שגם כאשר מצד הרגש שלו נמצא עדיין ח"ו מחוץ לענין הגאולה (כיון שלא יצא עדיין מהגלות הפנימי), הרי ע"י לימוד התורה בעניני הגאולה מתעלה למעמד ומצב של גאולה, ומתחיל לחיות בעניני הגאולה, מתוך ידיעה והכרה והרגשה ש"הנה זה בא".

ומובן שענין זה הוא ביתר שאת כאשר לומדים את עניני הגאולה כפי שהם מבוארים "במאמרים וליקוטי שיחות של נשיא דורנו" (ראה ש"פ תזו"מ תנש"א), שע"י הלימוד בהם מתחילים "לחיות בעניני הגאולה, מתוך ידיעה והכרה והרגשה ש"הנה זה בא".

בשנה זו מציינים שלושים שנה לשנת תנש"א, הי' תהא שנת נפלאות אראנו, שנה שנפתחה בסימני הגאולה בניסי "מלחמת המפרץ" ("נפלאות המעידות שזוהי השנה שמלך המשיח נגלה בו"), ואשר נקודתה התיכונה היא קול קריאתו של כ"ק אדמו"ר היוצאת מקרב נפשו פנימה: "עשו כל אשר ביכלתכם . . להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש".

ומיד לאחר אמירת "השיחה הידועה" הנ"ל בכ"ח ניסן, הודיע כ"ק אדמו"ר (בשיחת ש"פ תזו"מ) אשר "ההוספה בלימוד התורה בעניני משיח והגאולה ("מלכות שבתפארת") היא ה"דרך ישרה" לפעול התגלות וביאת המשיח והגאולה בפועל ממש".

ובעמדנו לאחר שלושים שנה צריך הדבר לפעול תוספת חיזוק ועידוד בכל עניני כ"ק אדמו"ר ובפרט בענין הכי עיקרי זה ועד "שבכאו"א - מציאותו וכל עניניו, בכל מכל כל, נעשים קודש לנשיא הדור, עי"ז שמלאים וחדורים בקיום שליחותו של נשיא הדור - משה רבינו שבדור, גואל ראשון הוא גואל אחרון - שענינו העיקרי "להביא לימות המשיח" בפועל ממש". (ש"פ וארא תשנ"ב).

וכל זה בהוספה על ההדגשה היתירה בשנה זו, בה עומדים אנו לאחר מלאות **שבעים שנה** לעבודתו ופעולתו של נשיא דורנו "להביא לימות המשיח" בפועל ממש. וכמבואר בפרטות בשיחת ש"פ שמות הנ"ל אשר "שלימות הנשיאות קשורה עם מספר שבעים שנה דוקא".

•

ויהי רצון שמבצע זה ימלא את מטרתו ויוסיף אומץ וחיות בכל הענינים ד"להביא לימות המשיח", ובמיוחד בלימוד התורה בעניני הגאולה, ועי"ז נזכה להתראות עם אבינו רוענו בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש והוא יגאלנו.

ועד תלמידי התמימים העולמי

יום הבהיר י"ט טבת - 'דידן נצח'
ה'תשפ"א - **שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר**
בית חיינו - 770

בס"ד. יום ג' פ' דברים, ה' מנחם-אב ה'תשכ"ה*

בלע המות לנצח ומחה הוי' אלקים דמעה מעל כל פנים¹, ומבאר אדמו"ר מהר"ש במאמרו ד"ה זה², דזה שלע"ל יהי' בלע המות לנצח הוא לפי שאז יהי' ואת³ רוח הטומאה אעביר מן הארץ. ויובן זה בהקדים הטעם דהמבואר בקרא (דלקמן) שע"י חטא עה"ד נעשה מיתה בעולם, היינו שמיתה וחטא עה"ד שייכים זל"ז. והענין הוא, דע"י חטא עה"ד נעשה תערוכות טוב ורע⁴. דמציאות הרע הי' גם קודם החטא, אלא שאז הי' הרע מובדל מהטוב, וכידוע⁵ שבתחלת הבריאה הי' מדור הקליפות למטה מהעולמות דקדושה, וע"י חטא עה"ד נעשה תערוכות טוב ורע (בכל העולם⁶), שהרע מעורב בהטוב והטוב בהרע, ועד אשר אין טוב בלא רע ואין רע בלא טוב⁷. וזהו מ"ש⁸ ותה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, דלכאורה, הרי בריאת האדם (מלכתחילה) היתה באופן שיהי' חי לעולם, והטעם על זה שנצטווה שלא לאכול מעה"ד הוא בכדי שלא ימות (כמ"ש⁹ ומעץ הדעת גו' לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות), ומה איכפת שיאכל מעה"ח ויהי' חי לעולם. ומבאר אדמו"ר הזקן¹⁰, דמכיון שע"י חטא עה"ד נתערב רע בהאדם, לכן, ועתה (לאחרי חטא עה"ד) יש לחשוש פן ישלח ידו גו' וחי לעולם, כי כשיהי' הוא חי לעולם, גם הרע המעורב בו יהי' לו קיום לעולם. ועפ"ז יש לומר, דזה שע"י חטא עה"ד נעשה מיתה בעולם הוא בכדי שלא יהי' קיום להרע, כנ"ל.

ויש לומר, דהמיתה בעולם שנעשתה ע"י חטא עה"ד היא מסוכבת מהחטא עצמו. והענין הוא, דענין החיות הוא בקדושה דוקא, משא"כ הרע והטומאה (היפך

* יום סיום אמירת קדיש אחרי הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה, אמו של — יבלחט"א — כ"ק אדמו"ר שליט"א.

המאמר יצא לאור בקונטרס כ"א אדר — תשמ"ח, "לקראת יום ה' פ' ויקהל-פקודי, כ"א אדר, סיום השלושים להסתלקות הרבנית הצדקנית מרת ח' מושקא נ"ע ז"ע. .. יום ג' ויק"פ, שנת הקהל, שנת תשמ"ח".

(1) ישע"י כה, ח.

(2) דשנת תרכ"ח — נדפס בסה"מ תרכ"ח ע' מ. ולאחריו בא ד"ה רבת את ריבם, שהוא דרוש הנ"ל עם הוספות.

(3) זכר"י יג, ב.

(4) תו"א בראשית ה, ג ואילך. וראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' א'קעו ואילך. ד"ה דבר וגו' כי אתם עוברים תרני"א (סה"מ תרני"א ע' קצו). ובארוכה — ד"ה ושבתה במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תדש ואילך. ד"ה הנ"ל תרס"ב (סה"מ תרס"ב ע' ש ואילך).

(5) ל"ת להאריז"ל פ' בראשית ד"ה ונבאר מעלת אדה"ר. אוה"ת דרושים לפסח ע' תשנח. סוף המשך פדה בשלום תרני"ט (סה"מ תרני"ט ע' קעו) ותש"ד (סל"ג — סה"מ תש"ד ס"ע 139 ואילך). ועוד.

(6) ראה בארוכה ד"ה ושבתה הנ"ל, דע"י חטא עה"ד נעשה תערוכות טו"ד בכל ד' הסוגים דדצח"מ.

(7) ראה לקו"ד כרך א פז, א ואילך.

(8) בראשית ג, כב.

(9) שם ב, יז.

(10) בתו"א שם.

הקדושה) הם מות¹¹, ולכן, מכיון שע"י חטא עה"ד נתערב רע בהאדם, מות רוחני, מזה נשתלשל בו גם מיתה כפשוטה. וזהו גם מה שלע"ל יהי' בלע המות לנצח, דמכיון שאז יתבטל הרע, מות הרוחני¹², עי"ז יהי' במילא גם בלע המות כפשוטו.

ב) והנה הטעם על זה שדוקא לע"ל יתבטל הרע (מות הרוחני, ובמילא גם המות כפשוטו) הוא, כי אז יהי' גילוי אור נעלה ביותר, שלגבי אור זה, מתבטלים במילא כל המנגדים. ומבאר בהמאמר¹³, דהגם שגם בזמן שביהמ"ק הי' קיים, ובפרט בזמן בית ראשון, ועאכו"כ בימי שלמה דקיימא סיהרא באשלמותא¹⁴, הי' גילוי אור נעלה ביותר, ומצד גילוי זה, כל הגוים נתבטלו לפניו, שלא ע"י מלחמה כלל¹⁵ [שלכן נק' בשם שלמה כי שלום הי' בימיו¹⁶], מ"מ הגילוי שהי' בימי שלמה הי' באופן שהי' עדיין מקום ליניקת החיצונים, אלא שניקתם אז היתה רק מאחוריים דקדושה ולא הי' להם אחיזה בפנימיות. [ויש לומר, דזה שבימי שלמה הי' עדיין מקום ליניקת החיצונים, ניכר גם באופן הביטול דהגוים שנתבטלו לפניו. וכמו מלכת שבא, דעם היות שגם בהיותה בארצה ורק שמעה את שמע שלמה נעשה בה ביטול (קצת), שמצד זה¹⁷ באה אל שלמה¹⁸, ובפרט לאחרי שבאה אליו וראתה את חכמתו וכו' שע"ז נתבטלה לפניו באופן שלא הי' בה עוד רוח¹⁹, מ"מ, גם אז היתה מלכה, ויתירה מזו, שגם שלמה כיבד אותה בכבוד גדול²⁰]. משא"כ הגילוי דלע"ל²¹ יהי' באופן שלא תהי' יניקה לחיצונים כלל (גם לא מבחינת אחוריים) ויתבטל הרע לגמרי, בלע המות לנצח.

ג) וביאור החילוק בין הגילוי שהי' בימי שלמה (שמצד גילוי זה הי' עדיין מקום ליניקת החיצונים, מבחינת אחוריים עכ"פ) להגילוי דלע"ל (שמצד גילוי זה לא יהי' להם יניקה כלל), מבאר בהמאמר²², שהוא ע"ד החילוק (בעבודת האדם) בין העבודה דסור מרע להעבודה דמואס ברע. דסור מרע הוא שמדחה את הרע אבל

11) ראה בארוכה ד"ה דבר וגו' תרנ"א הנ"ל (ע' קצו ואילך). ד"ה וידבר גו' ערי מקלט התיינה תרס"ה (סה"מ תרס"ה (קה"ת, תשמ"ח) ע' שכה ואילך).

12) ראה תו"א שם ה, ד "בלע המות לנצח שיהי' ובערת כמאמר והרשעה כולה בעשן תכלה".

13) ד"ה רבת את ריבם הנ"ל (ע' מא ואילך).

14) זהר ח"א קנ, א. רכה, ב. רמג, סע"א. ח"ב פה, א. ח"ג מ, ב. מו, א. וראה שמור' פט"ו, כו.

15) ראה בארוכה המשך פדה בשלום תרנ"ט (ע' קסב). שם ע' קסד) ותשי"ד (סי"ט וסכ"א — ע' 107 וע' 110-11), וראה גם תו"א שם (ו, א), שהבירור שהי' בימי שלמה הוא כירור בדרך מנוחה ובתו"א שם שזהו

בדוגמת אדה"ר קודם החטא.

16) כמ"ש (דברי הימים"א כב, ט) שלמה יהי' שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו.

17) דוהו שנתעורר בה רצון לבוא לשלמה הוא מצד הביטול שנעשה בה (בהיותה עדיין בארצה) ע"י ששמעה את שמעו — ראה המשך הנ"ל תרנ"ט (ע' קסב) ותשי"ד (ע' 107) "דמצד גדולת שמו שנשמע למרחוק גם באיים הרחוקים ומתבטלים כולם אליו ונמשכים אליו".

18) מלכים"א י"ד, א"ב.

19) שם, ד"ה.

20) ראה שם, יג.

21) ראה גם ד"ה פדה בשלום תשמ"א (לעיל ח"ב ע' מה ואילך) בתחלתו ובסעיף ו. וראה בהנסמן שם

הערה 5.

22) ד"ה רבת את ריבם הנ"ל (ע' מב).

אינו שונא את הרע בעצם. ובמילא, אף שבפועל הוא מדחה את הרע, נשאר אצלו עדיין נתינת מקום להרע, ועד שבהעלם יש לו איזה שמץ אהבה לרע, כמבואר בתניא²³ בדרגת צדיק שאינו גמור. משא"כ כשהוא מואס ברע, היינו שהוא מואס ברע בתכלית (דרגת צדיק גמור), אין אצלו שום נתינת מקום לרע, שהרי אדרכא, הוא שונא את הרע ומואס בו בתכלית השנאה והמיאוס. ועד"ז הוא החילוק בין הגילוי שהי' בימי שלמה להגילוי דלע"ל, שהגילוי שהי' בימי שלמה, עם היות שגם לגבי גילוי זה מתבטלים כל המנגדים (בדוגמת שגם בהעבודה דסור מרע הוא מדחה את הרע), מ"מ, יש עדיין מקום ליניקת החיצונים (מבחינת אחריים דקדושה עכ"פ). משא"כ הגילוי דלע"ל הוא דוגמת המואס ברע בתכלית המיאוס, שאין בו שום נתינת מקום לענין דהיפך הקדושה.

יש להוסיף, דע"פ המבואר בתניא²³ שגודל השנאה לסט"א והמיאוס ברע הוא כפי ערך גודל האהבה להוי', החילוק בין סור מרע למואס ברע הוא (לא רק בנוגע לאופן שלילת הרע, אלא גם) בגודל ואופן אהבתו להוי'. ועפ"ז תומתק ההשוואה דחילוק זה (שבין סור מרע למואס ברע) להחילוק שבין הגילוי שהי' בימי שלמה להגילוי דלע"ל, דהחילוק שביניהם באופן שלילת הרע (שבהגילוי שהי' בימי שלמה יש עדיין נתינת מקום ליניקת החיצונים משא"כ בהגילוי דלע"ל) הוא מצד החילוק שבהם בדרגת ואופן האור והגילוי.

ד) **והנה** ידוע שכל הגילויים דלע"ל תלויים במעשינו ועבודתינו עכשיו²⁴. דמזה מובן, דזה שלע"ל יהי' גילוי זה שאינו נותן מקום ליניקת החיצונים (בלע המות לנצח) הוא, כמבואר בהמאמר²², דע"י שישאל שונאים את הרע בתכלית השנאה, עי"ז נעשה למעלה ואת עשו שנאתי²⁵ בתכלית השנאה, ומצד שנאה זו יהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, בלע המות לנצח. והנה מכיון דראה הקב"ה בצדיקים שהם מועטים²⁶ (ובפרט ששנאת הרע בתכלית היא דרגת צדיק גמור), ואפילו בנוגע לדרגת הבינוני ידוע הפתגם²⁷ הלואי בינוני, והענין דבלע המות לנצח יהי' בכל ישראל, מובן מזה, שעבודה זו (לשנא את הרע בתכלית השנאה) יכולה להיות גם כבינוניים, ואפילו באלה שלמטה מדרגת בינוני. דבכאו"א מישאל ישנם זמנים מיוחדים — בשעת התפלה, או בשעת עסק התורה, או בשעה שהוא מקיים מצוה דהוה זהיר בה טפי²⁸, או אפילו בשעה שעוסק בדברי הרשות לשם שמים²⁹ ועאכו"כ³⁰

23 פ"י (טו, א).

24 תניא רפ"ד.

25 מלאכי א, ג.

26 יומא לח, ב. וראה תניא פ"א (ה, ב).

27 בית רבי ח"ב פ"ח (יד, א) הערה א. וראה ד"ה ואלה המשפטים תשל"ח ס"ה (לעיל ח"ג ע' ז).

28 ראה שבת קיח, סע"ב.

29 ראה אבות פ"ב מ"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סרל"א. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 646

בהערה ד"ה כל מעשיך לשם שמים.

30 ראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 907. שם ע' 932. ח"י ע' 104.

באופן דבכל דרכיך דעהו³¹ — שבשעה זו הוא מוסר את כל מציאותו (ער גיט זיך איבער אינגאַנצן) לאלקות, ועי"ז אינו שייך לבגדים הצואים³², כמו צדיק גמור. ומכיון שיחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד³³, לכן נמשך עי"ז הגילוי שאינו נותן מקום כלל ליניקת החיצונים, בלע המות לנצח.

ה) **וזהו** בלע המות לנצח, דכל זמן שלא נשלמו עדיין הביורורים והטוב והרע מעורבים זכ"ז (כולל גם בזמן שביהמ"ק הי' קיים, ואפילו בימי שלמה דקיימא סיהרא באשלמותא) יש ענין המיתה, בכדי שלא יהי' קיום להרע, כנ"ל. וזהו גם הטעם שגם צדיקים יחזרו לעפרן שעה אחת קודם תחיית המתים³⁴ [דהגם שאין רימה שולטת בהם³⁵ ועד לשעה זו (שקודם תחה"מ) הי' גופן קיים מאות ואלפים שנים, ומ"מ, קודם תחה"מ יחזרו לעפרן], כי מכיון שע"י חטא עה"ד נעשה תערובות רע בכל העולם, לכן, גם גופות הצדיקים יצטרכו לזיכוך³⁶. משא"כ לע"ל (לאחרי התחי''), כשיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, לא תהי' אז מיתה וגם הגוף יחי' בחיים נצחיים. דגם להדיעה³⁷ דמ"ש³⁸ כי הנער בן מאה שנה ימות הוא כפשוטו, הוא רק בנוגע לב"נ, משא"כ בנוגע לישראל יהי' בלע המות לנצח. ויתירה מזו, דגם המיתה שתהי' (לדיעה זו) בב"נ היא לא מיתה ממש, אלא נפילה, דמאן דנפיל מדרגי' אקרי מית³⁹. וכמבואר בהמאמר⁴⁰, דע"י שניצוצות הקדושה שנבלעו בהם יתבררו מהם ויעלו למעלה, הרע שבהם (היינו גוף הגשמי שלהם שנקרא בשם רע בערך לניצוצות הקדושה שבו) יפול למטה. דזהו באוה"ע, משא"כ בישראל יתעלה גם הגוף, שגם הגוף יזון מרוחניות כמו הנשמה, ולא עוד אלא שאז יהי' הגוף למעלה מהנשמה, נקבה תסובב גבר⁴¹. וכל זה יהי' בפועל ובגילוי למטה מעשרה טפחים, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

31 משלי ג, ו. רמב"ם וטושו"ע שם. שו"ע אדה"ז או"ח סקניו ס"ב.

32 ראה תניא פ"י.

33 תניא פכ"ה.

34 שבת קנב, ב. וראה זח"ב קח, ב.

35 ראה מדרש תהלים עה"פ קיט, ט.

36 אלא שזיכוך זה יכול להיות ע"י הביטול דונפשי כעפר לכל תהי', ואז א"צ לחזור לעפרן כפשוטו —

ראה שיחת ש"פ בא תשמ"ח בסופה (התועודיות תשמ"ח ח"ב ס"ע 273).

37 דעת ר' חנינא בב"ר פכ"ו, ב. וראה פסחים סח, א. סנהדרין צא, ב.

38 ישע"י סה, ב.

39 כ"ה בלקו"ת חוקת נו, רע"א. ובכ"מ בדא"ח. ובזח"ג קלה, ב — הובא בע"ח שער ט (שער שבה"כ)

פ"ב ובמבו"ש ש"ב ח"ב פ"ג — איתא: מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ב"י, קארי ב"י מיתה.

40 סד"ה בלע המות לנצח (ס"ע מ) וד"ה רבת את ריבם (ע' מב).

41 ירמ"י לא, כא.

סיכום מאמר ד"ה

בלע המות לנצח תשכ"ה:

| אות א'

כ"ק אדמו"ר המהר"ש מבאר שהסיבה לכך שלע"ל לא יהי' מות היא משום שאז תועבר רוח הטומאה מן הארץ.

ביאור הדברים: ענין המיתה בא לעולם בעקבות חטא עץ הדעת שבגיננו התערבו הטוב והרע שבעולם זה בזה. אם גם לאחר החטא הי' האדם ממשיך לחיות לעולם אזי גם הרע המעורב בו הי' מתקיים לעולם. על כן כאשר יעלם כליל הרע המעורב בעולם ובאדם, יוכל האדם לחיות לעולם.

לאמיתו של דבר, ענין המיתה שנעשה בעולם החל מחטא עץ הדעת, הוא תוצאה ישירה של החטא עצמו. שכן ענין החיות הוא בקדושה בלבד ואילו מציאות המות שייכת רק מצד הרע והטומאה. לכן כאשר תתבטל כליל מציאות הרע בעולם תבוטל ממילא גם מציאות המות.

| אות ב'

הסיבה לכך שלע"ל יתבטל הרע לחלוטין היא לפי שדרגת האור והגילוי אז תהי' גבוהה כל כך שלא תאפשר כל מציאות של מנגד אליה. גילוי בדרגה זו לא האיר מעולם, שכן גם הגילויים הכי נעלים שהאירו בתקופת בית המקדש הראשון ומלכות שלמה נתנו עדיין איזשהו מקום ליניקת החיצונים, ובשל כך הרע שבעולם עדיין לא התבטל בתכלית. וכפי שניתן להבחין בסיפור מלכת שבא, שעם כל זה שהתבטלה לשלמה ביותר וכו' - עדיין נשארה במעמדה כמלכה, וגם שלמה חלק לה כבוד.

| אות ג'

ההבדל בין דרגת האור שהאיר בזמן שלמה לבין הגילוי דלעתיד, הוא בדוגמת החילוק המבואר בתניא בין הדוחה את הרע לבין המואס ברע. בעצם נפשו של הדוחה את הרע לא קיימת שנאה ממשית לרע, ולכן, אף שהוא לא עובר שום עבירה, יש אצלו (עכ"פ שמץ של) נתינת מקום לרע. שלילת הרע בשלימות תתכן רק אצל המואס ברע, שכן

אצלו הרע מושלל בתכלית. יחסו של הגילוי דלע"ל אל הרע הוא באופן כזה שמצדו הרע נשלל בתכלית, בדומה למואס ברע בתכלית השנאה והמיאוס.

החילוקים הנ"ל שבין הגילוי דשלמה לגילוי דלעתיד, ובין הדרגא ד"סור מרע" לדרגת ה"מואס ברע", משתלשלים מהחילוקים שבין דרגת האור והגילוי שבכל אחד מהם. ככל שהגילוי הוא בדרגה נעלית יותר - כך פעולתו לבטל את הרע חזקה ומשמעותית יותר.

אות ד'

אע"פ שביטול הרע בשלימות יהי' רק לע"ל, הרי מאחר וכל הגילויים דלע"ל תלויים במעשינו ועבודתנו בזמן הגלות, הרי שצריכה להיות גם כעת עבודה מעין זה. ענין זה נפעל ע"י העבודה ד"מואס ברע" שעל ידה נפעל גם למעלה שנאת הרע וביטולו המוחלט. גם מי שאינו בדרגה גבוהה זו, יכול לפעול על עצמו - באופן זמני עכ"פ - ביטול מוחלט לאלקות, ועד שלפי שעה איננו שייך לרע כלל.

אות ה'

זהו אם כן החידוש שביעוד "בלע המות לנצח", שכן כל עוד הרע עדיין בקיומו ישנו גם ענין המיתה. מטעם זה גם נאמר שצדיקים יצטרכו לחזור לעפרן שעה אחת קודם תחה"מ, זאת משום שהרע התערב כל כך בכל חלקי העולם עד שגם גופות הצדיקים זקוקים לזיכוך. אמנם לע"ל בהתבטל הרע כליל תתבטל גם מציאות המות, ועד שגם לדעה הסוברת שיהי' ענין המיתה באוה"ע, יהי' זה באופן של "נפילה" בלבד ולא מיתה כפשוטה.

ובנוגע לישראל, הנה לא זו בלבד שהגוף יתקיים לעולם, אלא הוא אף יתעלה עוד למעלה מדרגת הנשמה.

בס"ד. ש"פ אחרי, מבה"ח אייר ה'תשל"ג*

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא¹, דפירושו² עולם הבא במשנה זו הוא עולם התחי, וכדמוכח מהמשך המשנה ואלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המתים מן התורה, שהטעם על זה הוא כדאיתא בגמרא³ הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהי' לו חלק בתחיית המתים כו' מדה כנגד מדה. וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דבגן עדן כתיב⁴ מי יעלה בהר הוי' גוי' נקי כפים ובר לבב גוי', שישנם כמה תנאים בכדי לעלות לג"ע, אפילו לג"ע התחתון⁵, משא"כ בנוגע עולם התחי כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא⁶. וצריך להבין, הרי הגילוי שיהי' בעולם התחי הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע⁷, גם מהגילוי שבג"ע העליון, גם מדרגא הכי נעלית שבג"ע [וכמובן גם מהענין דתחיית המתים עצמו, דיקומו לתחי כל ישראל, גם הנשמות שנמצאים בג"ע כמה אלפים שנה, וג' פעמים בכל יום הם מתעלים לדרגא נעלית יותר, ואעפ"כ לע"ל יתלכשו בגופים, כי הגילוי דעולם התחי הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע, גם מדרגא הכי נעלית דג"ע⁸], ואעפ"כ בכדי לזכות להגילוי דג"ע צ"ל כמה תנאים, והגילוי דעולם התחי יהי' לכל ישראל.

(ב) ויובן זה בהקדים הביאור דענין זה שהגילוי דעולם התחי הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע. דלכאורה, כיון שג"ע הוא עולם הנשמות (נשמות בלא גופים), ובעולם התחי יהיו נשמות בגופים, מהו הביאור בזה שבעולם התחי, כשהנשמה תהי' מלוכשת בגוף גשמי, יהי' גילוי נעלה יותר מבג"ע. והגם שלע"ל יהי' הגוף בתכלית הזיכרון, וכמו גופו של אדה"ר (יצירי כפיו של הקב"ה)⁹, שהי'

(* יצא לאור "בסמיכות לש"ק פ' תרומה, וא"ו אדר — יום היארצייט של הרה"ג הרה"ח ר' שמריהו ב"ר מנחם מענדל ע"ה גורארי, יו"ד ועד הפועל מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, הדב"כ כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, וגיסו של — יבלחט"א — כ"ק אדמו"ר שליט"א .. י"ז אדר, יום א' פ' ואתה תצוה, שנת ה'תשנ"ג).

- (1) משנה סנהדרין ר"פ חלק.
- (2) רע"ב (ועוד) לסנהדרין שם. מדרש שמואל על מס' אבות בתחלתו.
- (3) סנהדרין שם (ז, א).
- (4) תהלים כד, ג"ד.
- (5) כ"מ בד"ה כי ישאלך שבערה הבאה. ולהעיר מהמשך תער"ב ח"ב ר"פ שעט (ס"ע תשעט).
- (6) ולהעיר מחגיגה (טו, ב) דלולי תפלת ר' מאיר לא הי' אחר נכנס לג"ע (לג"ע התחתון).
- (7) ד"ה כי ישאלך עטר"ת (סה"מ עטר"ת ס"ע שנא ואילך), היש"ת (סה"מ היש"ת ס"ע 44 ואילך).
- (8) כדעת הרמב"ן בשער הגמול בסופו (בהוצאת שאוועל — ע' שט). וכ"ה ההכרעה בתורת החסידות — ראה לקר"ת צו טו, ג. דרושים לשבת שובה סה, סע"ד. סה"מ"צ להצ"צ מצות ציצית (דרמ"צ יד, ב). ובאותה חוקת (ס"ע תתט. שם כרך ה ע' איתרלו): ואדה"ו בהדרושים מזכיר רק דעת הרמב"ן.
- (9) ד"ה כי ישאלך תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' רכ). המשך תער"ב שם (ריש ע' תשפ). סה"מ קונטרסים ח"ב תיב, א. ועוד.
- (10) ראה ב"ר פכ"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא (ב).
- (11) ראה בארוכה סה"מ עטר"ת ע' תט; ה'תשי"א ע' 209, דכיון שהווייתו של הגוף יהי' מהקב"ה ע"י טל תחי, לכן יהי' כמו גופו של אדה"ר יציר כפיו של הקב"ה.

מכה גלגל חמה¹¹, ויתירה מזו, שלע"ל יהי' הגוף בתכלית השלימות עוד יותר מכמו של אדה"ר¹², הרי זהו לכאורה ביאור רק על זה שלע"ל יהיו הנשמות המלוכשים בגופים כלים לקבל גילוי נעלה יותר מהגילוי שמתגלה עכשיו לנשמות בלא גופים. אבל אין בזה ביאור על זה שהגילוי דלע"ל יהי' דוקא לנשמות בגופים. דהגם שגם לע"ל, כשהגוף יהי' בתכלית השלימות, יהי' גוף גשמי, דההגבלות שבדבר גשמי הם יותר מההגבלות שבדבר רוחני¹³, וכמו ההגבלה דזמן ומקום שהיא (בעיקר) בדברים גשמיים¹⁴, ואעפ"כ, בכדי שהנשמה תוכל לקבל הגילוי דלע"ל, הוא דוקא ע"י שמתלבשת בגוף גשמי. והיינו, שמהחילוקים בין הגילוי דג"ע והגילוי דלע"ל הוא שבכדי לקבל הגילוי דג"ע הוא ע"י ההפשטה מדברים הגשמיים. שקודם עליית הנשמה לג"ע צריך להיות תחלה הטבילה בנהר דינור לשכוח חיזו דהאי עלמא¹⁵. [ועד"ז הוא בהעליות שבג"ע עצמו, שבכל עלי' צריך תחלה לשכוח ההשגה והתענוג דמדריגה התחתונה¹⁶]. ובכדי לקבל הגילוי דלע"ל הוא ע"י שמתלבשת בגוף גשמי.

ג) **והנה** כתיב¹⁶ זאת התורה אדם, שהתורה היא בדוגמת אדם. דכמו שהאדם מורכב מגוף ונשמה, עד"ז הוא בתורה שיש בה גוף ונשמה. ובכללות הוא החילוק בין תורה למצוות¹⁷. דרמ"ח מצוות הם רמ"ח אברים דמלאכא¹⁸, ע"ד אברי הגוף, והתורה היא הדם הוא הנפש¹⁹ שממשכת חיות בהאברים דהמצוות²⁰. וזהו שהמצוות הם בזמן ומקום והתורה היא למעלה מזמן ומקום [שלא כן כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה²¹, גם כשאינו בזמן ומקום ההקריבה]²⁰, כי הגוף שהוא גשמי הוא מוגדר בזמן ומקום, והנשמה שהיא רוחנית היא למעלה מזמן ומקום. וכמו שהוא בתורה ומצוות עצמם, עד"ז הוא בנוגע לשייכותם דהתורה

11 ויק"פ פ"כ, ב. מדרש משלי בסופו. וראה תקו"ז בהקדמה (י, ב). ועיין ב"ב נח, א. ובסה"מ עטר"ת ותשי"א שם "שהי' גופו מוזכר וטהור לגמרי כמו אור... שהי' הגוף כחומר אל הצורה שהיא הנשמה שהיו בערך זל"ד".

12 ראה סה"מ עטר"ת ותשי"א שם.

13 ולהעיר גם מהמובא לעיל הערה 11, דמעלת גופו של אדה"ר (ועד"ז הגוף שהי' לע"ל) שהי' "כחומר אל הצורה", דמזה מובן שגם בחומר מוזכר בתכלית, הצורה היא נעלית יותר מהחומר.

14 וזה שגם בדברים רוחניים יש מקום וזמן רוחני, הוא לפי שדברים אלו הם "גשמיים" בערך הרוחניות ממש. ולהעיר מתינא פמ"ח (סז, סע"ב) "לא שייך כלל בחי' מקום ברוחניות", אף שמדבר שם במקום רוחני.

15 זחי"א רא, א. וראה ד"ה כי ישאלך עטר"ת פ"א (סה"מ שם ע' שוב), היש"ת פ"א (סה"מ שם ע' 45). וראה ד"ה להבין ענין תחיית המתים ה'תשמ"ו ס"ה (לקמן ע' רכד). וש"נ.

16 חוקת יט, יד. וראה סה"מ ה'תש"א ע' 99.

17 בסה"מ ה'תש"א שם (וראה גם זחי"א קנב, א) מדובר בענין הגוף ונפש שבתורה עצמה. וי"ל, דכיון שהענינים כלולים זה מזה, לכן גם בתורה יש גוף, ועד"ז במצוות, שיש בהם נפש, זכוונת המצוות היא הנפש שבהם.

18 ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). הובא בתניא פ"ד. שם רפכ"ג. ועוד.

19 ראה יב, כג.

20 לקו"ת במדבר יג, א.

21 מנחות בסופה. שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ת סוף ס"א. מהדו"ק שם ס"א. הל' ת"ת פ"ב ס"א. וראה לקו"ש ח"ח ע' 413 הערה 25 ובשו"ג שם.

והמצוות להאדם הלומד ומקיים המצוות. דלימוד התורה שייך בעיקר להנשמה וקיום המצוות להגוף.²²

והנה ידוע²³ דזה שהתורה היא למעלה מהמצוות הוא כמו שהתומ"צ נמשכו בגילוי, אבל בשרשם, המצוות הם נעלים יותר. דהתורה היא חכמתו ית' והמצוות הם רצונו ית', רצון שלמעלה מחכמה²⁴. ויתירה מזו, דגם לאחרי שהתומ"צ באו בהמשכה ניכר בגילוי מעלת המצוות, דהתורה היא פירוש וביאור המצוות.²⁵

ומזה מוכן, שעד"ז הוא בנשמה וגוף שבאדם [שהם בדוגמת תורה ומצוות], דהגם שחיות הגוף הוא מהנשמה, שורש הגוף הוא למעלה משורש הנשמה [וכמבואר במק"א²⁶, שהאהבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד נשמתם, בנים אתם להוי' אלקים²⁷, היא כמו אהבה טבעית כביכול, ע"ד אהבת אב לבנו. היינו, ששורש אהבה זו הוא ממדריגה ששייכת שם תפיסת מקום דהנאהב, ואינה מעצמותו ממש. משא"כ האהבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד הגוף שלהם, היא (לא מצד מעלת הגוף, גם לא המעלה דבן, מעלה עצמית, אלא) מצד זה שהקב"ה בחר בהגוף דישאל²⁸, בבחירה חפשית, שבחירה זו היא מעצמותו]. וזה גופא שהנשמה נמשכת להחיות את הגוף הוא מפני העילוי של הגוף מצד שרשו (בדוגמת זה שהתורה מפרשת ומבארת המצוות, מפני שהמצוות הם למעלה מהתורה).

ד) והנה ידוע²⁹ דזה שבהחיוב דקיום המצוות כל ישראל הם שוים ובהחיוב דלימוד התורה יש כו"כ מדריגות, דביושבי אהל שיש להם פנאי החיוב דהגית³⁰ בו יומם ולילה הוא כפשוטו, ובעלי עסקים יוצאים ידי חובתם בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית³¹, הוא, כי המצוות הם רצון העליון (כנ"ל), ורצון הוא למעלה מהתחלקות, והתורה היא חכמתו ית', ובחכמה יש התחלקות.

ויש לומר, שעד"ז הוא בנוגע ללימוד התורה וקיום המצוות בפועל, דזה שקיום המצוות הוא בכל ישראל, דאפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון³², משא"כ בלימוד התורה, הוא, כי אפשר להיות איזה חסרון בישראל רק בהגילויים³³,

22 ראה תניא פל"ה (מד, סע"א ואילך), ושם פל"ז (מט, אי"ב). ובכ"מ.

23 לקו"ת אחרי כח, א. ובכ"מ. ולהעיר שבלקו"ת שם לפני"ז (כו, ד ואילך) מבואר המעלה דתורה לגבי מצוות (ומובא שם הלקו"ת במדבר שבעה ערה 20), ואעפ"כ מבאר שם (כח, א) שבשרשם המצוות הם גבוהים יותר.

24 סהמ"צ להצ"צ טו, ב. ובכ"מ.

25 לקו"ת אחרי שם כו, ד.

26 ראה בארוכה לקמן ח"ד ע' ער.

27 ראה יד, א. ובתניא רפ"ב שזה קאי על הנשמה.

28 תניא פמ"ט (סט, סע"א ואילך). וראה ספר השיחות תורת שלום ע' 120.

29 המשך תער"ב ח"א פ"ד (ע' ח). פנ"ב (ע' צג).

30 לשון הכתוב — יהושע א, ח.

31 מנחות צט, ב. ה' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"ד.

32 חגיגה בסופה.

33 ואף שגם שורש הנשמה הוא בהעצמות — יש לומר, דכיון שאהבת הקב"ה לישראל היא כמו אהבה טבעית (כנ"ל בפנים), לכן, לגבי הענין דבחירת העצמות בהגוף, הוא דוגמת ענין הגילויים. ועצ"ע.

וכיון שהמצוות הם רצון העליון ושייכים להגוף שבו הוא בחירת העצמות, לכן ענין זה (בקיום המצוות) הוא בכל ישראל.

ה) **וזהו**³⁴ כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דהגם שהגילוי דעולם הבא (עולם התחי) הוא נעלה יותר מהגילוי דג"ע ומ"מ גילוי זה יהי' לכל ישראל, כי בג"ע הוא הגילוי דהתורה שלומדים בעוה"ז, ולע"ל בעולם התחי יהי' הגילוי דהמצוות שמקיימים עכשיו. וכיון שקיום המצוות הוא בכל ישראל כנ"ל, לכן, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. וזהו שהגילוי דעולם התחי יהי' לנשמות בגופים דוקא, כי קיום המצוות שייך בעיקר להגוף, כנ"ל. ויש לומר, דזה שהגילוי דעולם התחי יהי' גם להנשמות (שיתלבשו אז בהגוף), הוא ע"ד מאמר רז"ל³⁵ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, דע"י שהתלמוד מביא לידי מעשה נעשה גדלות בתלמוד. [וע"ד המבואר בהמשך תרס"ו³⁶, דכאשר הלימוד הוא בנוגע לפסק דין בפועל ממש, אז הוא מייגע עצמו יותר ובא לעמקות יתירה בהענין].

ועפ"ז יש לומר, שבמעלת התורה דלע"ל, תורתו של משיח, שני ענינים. זה שאז יהי' הגילוי דשלימות התורה מצד עצמה, והעילוי שיהי' אז בתורה ע"י העילוי דמצוות. ועד"ז הוא בנוגע לנשמה, דנוסף לזה שאז יתגלה שורש הנשמות עצמם, תקבל הנשמה גם הגילוי דמעלת הגוף (בחירת העצמות בהגוף).

ויהי רצון, שע"י מעשינו ועבודתינו³⁷, ובפרט על ידי העבודה דיפוצו מעיינותיך חוצה³⁸, נזכה ללימוד תורתו של משיח, מפיו של משיח, בקרוב ממש.

(34) בהבא לקמן, ראה בארוכה ד"ה לה"ע תחיית המתים דלעיל הערה 15 ס"ב (לקמן ע' רכב). וש"נ.

(35) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

(36) ע' שז ואילך.

(37) ראה תניא רפ"ז.

(38) שע"ז אתי מר דא מלכא משיחא — כמ"ש באגה"ק המפורסמת של הבעש"ט, נדפסה גם בכתר

שם טוב בתחלתו.

סיכום מאמר ד"ה

כל ישראל תשל"ג:

| אות א'

המשנה הפוסקת אשר "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא" - מדברת על עולם התחי', ולא על גן עדן (שנקרא גם כן בשם "עולם הבא"). בכדי לעלות לגן עדן דרושים תנאים מסוימים אך בכדי לזכות לעולם התחי' לא דרוש כל תנאי ולכל ישראל יש חלק בו. ויש לתמוה: הרי הגילוי דתחה"מ נעלה בהרבה מהגילוי דג"ע, ואם כן, כיצד יתכן שעל מנת לזכות לגילוי דגן עדן דרושים תנאים מסוימים ואילו הגילוי דתחה"מ יהיה לכאוף"א מישראל?

| אות ב'

ענין זה יתבאר בהקדים הביאור בעצם העובדה שהגילוי דעולם התחי' גבוה מהגילוי דג"ע. דלכאורה יש להקשות: הלא הגילוי דתחה"מ מיועד לנשמות בגופים ומשא"כ הגילוי דג"ע הוא לנשמות בלא גופים, ומדוע הגילוי הנעלה יותר נמשך דוקא לנשמות בגופים?! גם לפי הביאור שלע"ל יהיה הגוף בתכלית הזיכוך, הרי זהו רק ביאור מדוע הגוף לא יפריע לקבלת הגילוי, אבל עדיין צריך לבאר מדוע הגילוי הנעלה יתגלה דוקא לנשמה כפי שהיא בגוף?

ובהשוואה לגילוי דג"ע יוקשה עוד יותר, שהרי ענין ההכנות והתנאים לכניסה לג"ע ענינם הוא הפשטה מדברים הגשמיים, ואילו הגילוי דתחה"מ הוא דוקא ע"י התלבשות הנשמות בגוף גשמי.

| אות ג'

התורה היא בדוגמת האדם ולכן יש בה ג"כ גוף ונשמה: מצוות התורה הם ע"ד הגוף (אברין דמלכא) והתורה עצמה היא הנפש והחיות שלהם - ע"ד הנשמה. חלוקה זו שבתורה עצמה, שייכת גם לאדם העוסק בה: התורה שהאדם לומד קשורה בעיקר לנשמתו והמצוות שהאדם מקיים שייכות בעיקר לגופו.

לפי ביאור זה נראה שהתורה נעלית מהמצוות, אך באמת כל זה הוא רק כפי שהתומ"צ ירדו ונמשכו בגילוי, אך בשרשן, המצוות נעלות מהתורה, שכן שרש המצוות הוא בבחינת הרצון הנעלה יותר מבחינת החכמה. מעלת המצוות ניכרת גם בעובדה שהתורה היא פירוש וביאור על המצוות.

ומזה יש ללמוד גם בנוגע לגוף ונשמה בכלל, שאע"פ שבגלוי ניכרת בעיקר מעלת הנשמה על הגוף, הנה שרש הגוף גבוה משרש הנשמה. [וכמבואר בענין אהבת ה' לנשמות ישראל, שהיא בדרגא נמוכה יותר שבה ישנה איזושהי תפיסת מקום למעלת הנשמות והיא איננה אהבה עצמית ממש, משא"כ הקשר של הגוף לאלקות הוא מצד בחירת העצמות].

א | אות ד'

הבדל זה שבין התורה למצוות ניכר גם ע"פ הלכה: בחיוב לימוד התורה מצינו כו"כ חילוקים ומדריגות, משא"כ בקיום המצוות מחויבים כולם בשווה. ההסבר לכך הוא משום שה"רצון" - שרש המצוות - הוא למעלה מהתחלקות ולכן מצדו לא יתכנו הבדלים וחילוקים, ומשא"כ התורה היא חכמתו ית' וב"חכמה" שייכת התחלקות.

ענין זה נראה במוחש בנוגע לקיום התומ"צ ע"י בני: את המצוות מקיימים כולם - אפילו "פושעי ישראל", אך בלימוד התורה אין הדבר כן. זאת משום שהמצוות קשורות לגוף שבו היא בחירת העצמות ומצד העצמות לא שייך כל חסרון, ומשא"כ בלימוד התורה הקשור עם הנשמה - בחינת הגילויים.

א | אות ה'

על פי כל זה יובנו שתי התמיהות שבסעיפים א-ב: בג"ע מתגלה התורה שנלמדה בעוה"ז אך בעולם התחי' יתגלו המצוות שמקיימים כעת. ועפ"ז מובן מדוע לגילוי דתחה"מ יזכו כולם, שכן ענין המצוות קיים בכל ישראל. וכמו"כ מובן גם מדוע הגילוי יהיה דוקא לנשמות בגופים, שהרי ענין המצוות קשור לגוף.

אלא שגם הנשמות יקבלו את הגילוי דעולם התחי', כי ע"י פעולת הנשמה בגוף תתעלה גם הנשמה.

ולפי זה נמצא שלעתיד לבוא יתגלו שני ענינים בנשמה: א. שתתגלה אז מעלתה מצד עצמה. ב. שתקבל גם את העילוי של הגוף. ועד"ז בנוגע לתורה כפי שתהיה לע"ל, שיהיו בה שתי מעלות ע"ד הנ"ל: א. שתתגלה אז שלימותה שלה. ב. שיתוסף בה העילוי של המצוות.

בס"ד. י"א ניסן ה'תשמ"ב*

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות¹, וידוע דיוק הזהר² בזה [הובא בדרושי רבותינו נשיאינו] במ"ש כימי לשון רבים, והרי יציאת מצרים היתה ביום אחד, וכך בזכירת יצי"מ כתיב: זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים, למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים, ולמה נאמר כימי לשון רבים. וגם צריך להבין בתוכן הכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, דפירוש הפשוט בזה הוא שהגאולה העתידה לבוא במהרה בימינו ממש ע"י משיח צדקנו תהי' באופן של אראנו נפלאות כמו שהיתה הגאולה דיצי"מ, ואינו מובן, הרי מבואר בכו"כ פסוקים ומאמרי רז"ל³ שדוקא הגאולה העתידה תהי' גאולה שלימה שאין אחר⁴ גלות משא"כ הגאולה דיצי"מ, הרי שהגאולה העתידה תהי' נעלית הרבה יותר מהגאולה דיצי"מ, שלכן לפי דיעה אחת אין מזכירין יצי"מ לימות המשיח⁵, וגם להדיעה שמזכירין יצי"מ לימות המשיח⁶ צריך על זה לימוד מיוחד, ומהו אומרו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, שהעילוי דגאולה העתידה היא מה שגם אז יהי' אראנו נפלאות כמו שהי' ביצי"מ. ויתירה מזו, דמלשון הכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות שהנפלאות שהיו בימי צאתך מארץ מצרים הם ההתחלה והשרש גם על הנפלאות שיהיו בגאולה העתידה, דמזה מובן שיש מעלה בהגאולה דיצי"מ על גאולה העתידה.

(ב) **ונקודת** הביאור בזה, שבפסוק זה (כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות) יש שני פירושים. פירוש א', שגאולה העתידה תהי' כהגאולה דיצי"מ, שגם אז יהי' אראנו נפלאות כמו שהי' בהגאולה דיצי"מ. ופירוש ב', שהנפלאות שיהיו בגאולה העתידה יהיו נפלאות גם בערך הנפלאות שהיו בימי צאתך מארץ מצרים⁷. והיינו, דהגם שבכללות הנפלאות דגאולה העתידה הן דומות להנפלאות דגאולת מצרים (כפירוש הפשוט), אעפ"כ, יהי' יתרון בהנפלאות דלעתיד, ועד שיהיו נפלאות גם בערך הנפלאות דיצי"מ. וביאור מעלת הנפלאות דלע"ל על הנפלאות דיצי"מ בלשון הקבלה, הנה ידוע⁸ שביצי"מ הוצרך להוציא את ישראל ממ"ט שערים

(* יצא לאור בקונטרס י"א ניסן — תשמ"ז, "לקראת יום הבהיר י"א ניסן, יום הולדת השמונים וחמשת לכת"ק אדמו"ר שליט"א, לאורך ימים ושנים טובות, ולקראת חג הפסח הבעל"ט... יוד ניסן, תהא זו שנת משיח").

(1) מיכה ז, טו.

(2) ח"א בהשמטות רסא, ב. ח"ג קעו, א.

(3) אוה"ת נ"ך עה"פ ס"ג וס"ז (ע' תפ"ח). ד"ה כימי צאתך תש"ח בתחלתו (סה"מ תש"ח ע' 159).

(4) בא יג, ג. ראה טז, ג.

(5) רימ" טז, יד-טו. ישע"י, מג, יח"ט. ברכות יב, סע"ב ואילך. תוד"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב (ממכילתא עה"פ בשלח טו, א). ובכ"מ. וראה בארוכה ד"ה כי בחפזון תשי"ח בתחלתו (סה"מ שם ע' 151-152).

(6) ברכות שם.

(7) ראה גם פע"ח שער חג המצות פ"ז ד"ה מהר"י ז"ל, הובא באוה"ת שם ס"ח.

(8) ז"ח ר"פ יתרו. וראה גם תקו"ז תל"ב.

דלעו"ז. דזהו מה שמיד לאחרי היציאה ממצרים מתחילים ימי ספירת העומר, שבכל יום מימי הספירה יוצאים משער אחד דלעו"ז. וזה (היציאה מהשערים דלעו"ז) הי' ע"י המשכת חמישים שערי בינה. ולכן הוזכר בתורה ענין יצי"מ נ' פעמים כנגד נ' שערי בינה.⁹ והנה ידוע שבנ' שערי בינה יש כמה דרגות.¹⁰ נ' שערי בינה כמו שנמשכים במלכות, והוא מה שמסטרא דיובלא (בינה) נמשכים במלכות.¹¹ ולמעלה יותר, הנ' שערי בינה כמו שהם במקומם, בבינה. ולמעלה יותר, כמו שהם כלולים בשער הנ', בבחינת הכתר (ובכתר גופא — בבחינת עתיק). וזהו מה שהגילויים דלע"ל יהיו נפלאות גם בערך הנפלאות דיצי"מ, כי נ' שערי בינה שנמשכו ביצי"מ הם השערים דבחינת בינה (וזה גופא, כמו שנמשכים ע"י בחינת המלכות), משא"כ לע"ל תהי' המשכת הנ' שערי בינה כמו שהם בכתר.¹² ולא עוד אלא שבכתר גופא תהי' אז ההמשכה מבחינת עתיק, ובעתיק גופא מבחינת פנימיות עתיק.¹³ וכמ"ש במשיח¹⁴ הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד, דמאד (זה דכתיב גבי משיח) הוא בחינת פנימיות עתיק¹⁵, ובלשון הפע"ח¹⁶, שכל ההמשכות עכשיו הם רק מבחינת חיצוניות עתיק ולע"ל תהי' המשכת וגילוי בחינת פנימיות עתיק. אלא שאעפ"כ מדמה הכתוב הנפלאות שיהיו בגאולה העתידה להנפלאות שהיו ביצי"מ, וכפירוש הפשוט בכתוב שבגאולה העתידה יהי' אראנו נפלאות כמו שהי' בימי צאתך מארץ מצרים, כי גם ביצי"מ היו גילויים הכי נעלים, וכמבואר בהמשך תער"ב¹⁷ בפירוש נגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו¹⁸, שבכבודו ובעצמו הם דרגות הכי נעלות. אלא שביצי"מ הי' הגילוי דבחינה זו ע"י ההתלבשות בבחינת מלכות, ופסח ה' על הפתח¹⁹, דפתח הוא בחינת המלכות²⁰, ולע"ל יהי' זה בגילוי בלי שום לבוש כמ"ש²⁰ ולא יכנף עוד מוריק.

ג) אמנם עפ"ז צריך להבין מ"ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, מדוע מדמה הכתוב הנפלאות דגאולה העתידה להנפלאות שהיו בימי צאתך מארץ מצרים. וביותר אינו מובן²¹ לפי הדיעה שמזכירין יצי"מ גם לימות המשיח, דלכאורה, מכיון שהגילויים דלע"ל יהיו נעלים הרבה יותר מהגילויים שהיו ביצי"מ, למה יזכירו יצי"מ גם אז. וידוע הביאור בזה (כמ"ש בד"ה כימי צאתך לכ"ק מו"ח

9) פרדס שי"ג (שער השערים) פ"א. וראה גם ניצוצי זהר לז"ח שם (במילואים — קכד, סע"ב ואילך).

10) ראה אוה"ת שם ס"ג.

11) מק"מ לזח"ב מ, ב. הובא באוה"ת בא ע' רפב.

12) אוה"ת נ"ך שם.

13) ישע"י נב, יג.

14) לקו"ת שה"ש בסופו (נא, סע"ב ואילך). ביאוה"ז וישב כג, אי"ב.

15) שער הק"ש פט"ו. וראה גם לקו"ת שם.

16) ח"ב ע' תתקכד. וראה גם סה"מ תער"ב — תרע"ו ע' סז.

17) הגש"פ פסקא "וירוציאנו" ופסקא "מצה זו".

18) בא יב, כג.

19) זח"ב לו, סע"א. לקו"ת שה"ש טו, א. ד"ה כימי צאתך תשי"ח פ"א (סה"מ תשי"ח ע' 164). ובכ"מ.

20) ישע"י ל, כ. וראה תניא פל"ו (מו, א). ד"ה כי בחפזון הנ"ל שם.

21) רד"ה כימי צאתך הנ"ל.

אדמו"ר²²), דבגאולת מצרים נתחדש כללות ענין הגאולה ונפתח הצינור על כל הגאולות (מהגלויות, שלאחרי גלות מצרים), גם על גאולה העתידה, הגם שתהי' גאולה נעלית יותר. וע"ד הידוע שיצי"מ היתה הכנה למתן תורה, כמ"ש²³ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, דהגם שעיקר ענין הגאולה והחירות הי' בשעת מ"ת דוקא, כי מכיון שלפני מ"ת היתה עדיין הגזירה דעליונים לא ירדו לתחתונים ותחתונים לא יעלו לעליונים²⁴, הרי מובן שעד מ"ת (גם לאחרי יצי"מ) לא היתה עדיין אמיתית הגאולה והחירות דתחתונים, ואעפ"כ, בעת הגאולה דיצי"מ ניתן הכח גם על הגאולה (ביטול הגזירה) שנעשה במ"ת, הנה עד"ז הוא גם בנוגע לגאולה העתידה, שבהגאולה דיצי"מ ניתן הכח גם על גאולה העתידה, מכיון שבשעת מ"ת הי' כבר מעין הגילוי דלע"ל²⁵, אלא שבשעת מ"ת הי' הגילוי רק לפי שעה ולע"ל יהי' הגילוי באופן תמידי ונצחי, כי הגילוי אז יהי' לא רק מצד מלמעלה כבשעת מ"ת, אלא גם מצד המטה²⁶, כי הנבראים יהיו אז בתכלית הביורור והזיכרון ויהיו כלים לגילוי אלקות, להשיג דעת בוראם כפי כח האדם²⁷, וזה נעשה אתר שלים²⁸ להשראת אוא"ס שלמעלה מכח האדם.

ד) **וזהו** ג"כ מ"ש כימי צאתך מארץ מצרים, ימי לשון רבים, דכל הימים מימי גאולה הראשונה מגלות מצרים עד הגאולה העתידה בב"א הם ימי צאתך מארץ מצרים, כמבואר בהמאמר שם²⁹. והיינו, דמה שביצי"מ נפתח הצינור גם על הגאולה העתידה, הסדר בזה הוא, שבכל יום ויום (מעט יצי"מ עד גאולה העתידה) נעשה ענין יציאת מצרים באופן נעלה יותר, ועד לתכלית העילוי בזה בגאולה העתידה. והענין הוא, דהנה ארו"ל³⁰ בכל דור ודור וכל יום ויום³¹ חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום³¹ ממצרים. דבכל יום ויום צריך להיות היציאה ממצרים, ובפרט בשעת ק"ש, כמ"ש אדמו"ר הזקן³² דמה שתיקנו פ' יציאת מצרים בשעת ק"ש דוקא הוא מפני שהן (ק"ש ויצי"מ) דבר אחד, וענין זה (שבק"ש צ"ל העבודה דיצי"מ) הוא גם בק"ש של ערבית, וכמ"ש הרמב"ם³³ דמה שקורין פרשת יציאת גם בק"ש של ערבית, אע"פ שאין מצות יציאת נוהגת בלילה, הוא מפני שיש בה זכרון יציאת מצרים. וזהו כימי צאתך מארץ מצרים, ימי לשון רבים, אף שיצי"מ היתה ביום אחד, כי ע"י

22 הנ"ל — פי"ב (סה"מ שם ע' 164).

23 שמות ג, יב. וראה פרש"י עה"פ (משמור"ר פ"ג, ד).

24 שמור"ר פי"ב, ג. תנחומא וארא טו.

25 תניא שם.

26 המשך תערי"ב ח"ב ע' תתקל"תתקלא.

27 לשון הרמב"ם ה' מלכים בסופן.

28 ראה זח"ג צ, ב. לקו"ת שה"ש כד, סע"א ואילך.

29 רפי"ב.

30 פסחים קטז, ב (במשנה).

31 הוספת (ביאור) אדה"ז בתניא רפמ"ז. וראה הגש"פ עם לקוטי טעמים וכו' (קה"ת ה'תשמ"ו ואילך)

ע' תריח בשוה"א.

32 בתניא שם (בסוף הפרק).

33 ה' ק"ש פ"א ה"ג. וראה שיחת י"א ניסן ואחש"פ ה'תשמ"ב (תורת מנחם — התוועדויות תשמ"ב

ח"א ע' 1239 ואילך. ע' 1302 ואילך).

שמזכירין בכל יום יצי"מ (שהיתה בפעם הראשונה, ביום אחד) הנה עי"ז נעשה ימי צאתך מארץ מצרים ימי לשון רבים, שבכל יום ויום יוצאים ממצרים וגבולים נעלים יותר, און מען שטעלט זיך אַוועק במצב של ופרצת למעלה ממדידה והגבלה, ועד שבאים לפרצת בתכלית השלימות בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו דכתיב ביי"ז³⁴ עלה הפורץ לפניהם. דוהו מה שמשח הוא בן דוד, וגם הסימן על משיח הוא שהוא הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו כו' ולוחם מלחמות ה'י"ז³⁵, דדוד הוא מבני פרץ³⁶ דכתיב ביי"ז³⁷ מה פרצת עליך פרץ, פריצת כל הגדרים והמידות וההגבלות.

ה) **והנה** סדר זה דגאולה [שמתחיל מיצי"מ כפשוטה, ועד שבאים ע"י העבודה דזכירת יצי"מ בכל יום לגאולה השלימה ע"י יעלה הפורץ לפנינו] יש דוגמתו בכל יום ויום³⁸. דהנה בתחלת היום קודם התפלה נמצא האדם במצרים, בהמצרים והגבולים של הגוף, וכמ"ש³⁹ חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי כמה נחשב הוא, אל תקרי כמה אלא כמה, שבתחלת היום הנשמה היא רק באפו ואינה מתפשטת בהגוף ולכן הוא נחשב אז כמו כמה, שהוא תוקף המיצרים והגבולים דחומריות הגוף. ולכן תחלת העבודה היא בבחינת אתכפיא, שהוא מתגבר על חומריות הגוף ונה"ב ועל הלעו"ז, ועד שפועל שגם הגוף ונה"ב יענו אמן בעל כרחן ויסייעו לעבוד את ה', אבל גם זה הוא רק בדרך אתכפיא⁴⁰. ועד שאח"כ הוא בא לבחינת אתהפכא, ובוזה גופא הוא בתחלה באופן דולבי חלל בקרבי⁴¹, ואח"כ הוא מגיע לואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך בשני יצריך⁴², שגם היצה"ר גופא נהפך לטוב, בדוגמת תשובה שלימה (תשובה מאהבה) שזדונות נעשים כזכיות⁴³ ועד שנעשים לזכיות ממש. דשני ענינים אלו שבכל יום (אתכפיא ואתהפכא) הם בדוגמת הגאולה דיצי"מ וגאולה העתידה. דביצי"מ כתיב כי ברח העם⁴⁴, שהרע ה' בתקפו והוצרכו לברוח מהרע⁴⁵, בחינת אתכפיא. ולע"ל יהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ⁴⁶ (דוגמת ולבי חלל בקרבי), ויתירה מזו שגם הרע גופא יהפך לטוב (בדוגמת בכל לבבך בשני יצריך), וכמ"ש⁴⁷ אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה'

34) מיכה ב, יג. אגדת בראשית ספס"ד. וראה גם ב"ר פפ"ה, יד ובפרש"י לשם.

35) רמב"ם הל' מלכים ספ"א.

36) רות ד, יח ואילך.

37) וישב לח, כט.

38) ראה איה"ת בראשית ח"ו תרכו, א ואילך. ד"ה בכל דור דוד דיי"ג ניסן תשמ"ה (סה"מ י"א ניסן

ח"ב ע' תסו ואילך). וש"נ.

39) ישעי' ב, כב. ברכות יד, א. וראה המשך תער"ב ח"ב פש"ס. פשצ"א. ד"ה לכה דודי תרפ"ט פ"ג

(סה"מ קונטרסים ח"א כא, סע"א ואילך).

40) להעיר מתניא פל"ה (מה, א).

41) תהלים קט, כב. ברכות סא, ב. תניא פ"א (ה, ב).

42) ואתחנן ו, ה. ברכות נד, א (במשנה). ספרי ופרש"י עה"פ. וראה ירושלמי ברכות ספ"ט.

43) יומא פו, ב.

44) בשלה יד, ה.

45) תניא פל"א (מ, ב).

46) זכרי' יג, ב.

47) צפני' ג, ט.

לעבדו שכם אחד, שגם העמים גופא יהפכו לעבדו ית', ועמדו זרים ורעו צאנכם⁴⁸. ועד"ז יהי' גם בבעלי חיים, והשכתי חי' רעה מן הארץ, משביתן שלא יזיקו⁴⁹, דהגם שגם אז תהי' המציאות דחיות רעות מ"מ לא יזיקו, ולא עוד אלא שיהיו מסייעים ומשמישים לעבודת ה', וכמ"ש⁵⁰ וגר זאב עם כבש גו' ואר"י כבקר גו', שיהי' תועלת מהזאב כמו מכבש ומהאר"י כמו מבקר, ועד שגם הנחש (פתן, צפעוני⁵¹) יהי' שמש גדול⁵², דלא רק שגם הנחש ישמש לעבודת ה', אלא יתירה מזו, שהשימוש שלו יהי' באופן דגדלות, שמש גדול.

ו) והנה אף שבחינת אתהפכא היא, בכללות, נעלית הרבה יותר מבחינת אתכפיא, אעפ"כ יש גם מעלה בבחינת אתכפיא לגבי בחינת אתהפכא⁵³. וכמובן ממ"ש בתניא⁵⁴ דענין עובד אלקים הוא דוקא כשהוא כופה ומשנה הטבע שלו, ומעלה זו אינה בצדיק גמור. וע"י העבודה דאתכפיא דוקא אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין⁵⁵, המשכת וגילוי אור שבבחינת רוממות⁵⁶, וכמבואר בארוכה בהמשך דיום ההילולא⁵⁷ משל על זה ממלך בו"ד שבשביל נצחון המלחמה הוא מבזבז את כל אוצרותיו, דבשנים כתיקונן הנה לא רק שאינו משתמש בהם לשום דבר אלא שהם כמוסים וחתומים מעין כל רואה, ודוקא בעת המלחמה הנה לא רק שהוא פותח את כל האוצרות, אלא יתירה מזו שהוא מבזבז אותם בלי שום מדידה והגבלה ונותן אותם לאנשי החיל בכדי לנצח את המלחמה. והדוגמא מזה למעלה, שיש בחינת אוצר שכמוס וחתום מעין כל רואה, עין לא ראתה אלקים זולתך⁵⁸, ובכדי לנצח את המלחמה עם היצר, העבודה דאתכפיא, נותנים גם אוצר זה, ובאופן של בזבז, ונתינת האוצר היא לאנשי החיל הפשוטים דוקא, דלהיות שעבודתם היא במס"נ למעלה ממדידת והגבלת השכל לכן גם נתינת האוצר להם היא באופן דבזבז למעלה מכל מדידה והגבלה.

ועפ"ז יובן מה שזכירו יצי"מ גם לע"ל, אף שהגילויים דלע"ל הם נעלים יותר (נפלאות) מהגילויים שהיו ביצי"מ, כי מכיון שהמשכת בחינת האוצר הוא דוקא בשביל נצחון המלחמה, ולע"ל לא תהי' שום מלחמה עם היצר שהרי ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, לכן, יזכירו יצי"מ גם אז, בכדי שיהי' גם המעלה שבאתכפיא, המשכת בחינת האוצר. וגם המשכה זו תהי' אז בתכלית הגילוי (ככל הענינים דלעתיד), ולא יכנף עוד מוריך.

48 ישעי' סא, ה.

49 בחוקותי כו, ב. תוי"כ עה"פ (דעת ר"ש).

50 ישעי' יא, ויז. הובא בתוי"כ שם.

51 ישעי' שם, ח.

52 סנהדרין נט, ב.

53 תו"א ויקהל פט, ג"ד. קיד, ד.

54 פט"ו — הובא בתו"א שם קיד, ד.

55 ראה זח"ב קכח, ב. תניא פכ"ז (לד, א). תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת ר"פ פקודי. חוקת סה, ג.

56 תו"א שם פט, ג.

57 המשך באתי לגני השי"ת פי"א.

58 ישעי' סד, ג. ברכות לד, ב. סנהדרין צט, א.

ז) וזהו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, שבגאולה העתידה יהיו ב' המעלות, המעלה דאתכפיא, כימי צאתך מארץ מצרים, והמעלה דאתהפכא, אראנו נפלאות. דע"י מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות⁵⁹, שכללות העבודה בזמן הגלות היא באופן דמס"נ למעלה ממדוה"ג⁶⁰, שהרי בזמן הגלות ובפרט בעקבתא דמשיחא יש מונעים ומעכבים וריבוי נסיונות, ועד להנסיון דלא יתבייש מפני בני אדם המלעיגים עליו⁶¹, ואעפ"כ אין מתחשבים עם כל המניעות, ולומדים תורה ומקיימים מצוות בלי כל חשבונות, ועד שאפילו ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון⁶², דלא רק שהם מקיימים מצוות אלא שהם מלאים מצוות, הנה עי"ז יוצאים מהגלות ברכוש גדול של מצוות ורכוש גדול של תורה [דגם ת"ת היא מצוה, ואדרבא, היא שקולה כנגד כל המצוות]⁶³, ומכיון שזה (הרכוש גדול דתומ"צ) מוסיף בהזכות הרי זה מוסיף זירוז גם בהחישנה⁶⁴, ובאופן דוארו עם ענני שמיא⁶⁵, שבקרוב ממש תהי' הגאולה האמיתית והשלימה, ובאופן דכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות היינו שיהיו ב' המעלות. דמכיון שהגאולה היא ע"י מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות, ובפרט בעקבתא דמשיחא, לכן תהי' כימי צאתך מארץ מצרים, המעלה דאתכפיא, ויחד עם זה יהי' גם אראנו נפלאות, נפלאות גם בערך הנפלאות (אותות ומופתים) שהיו ביצי"מ, כולל גם הנפלאות שהיו בעת קריעת ים סוף, דהגם שבקרי"ס היו גילויים נעלים ביותר, דכאו"א מראה באצבעו ואומר זה א"ל ואנוהו⁶⁶, ועד שראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים⁶⁷, הנה כל זה הי' על הים, מלוכב בבחינת מלכות⁶⁸ [ובדוגמת הגילוי דיצי"מ (לפני קרי"ס) שהי' על הפתח], וגם הגילוי דקרי"ס הי' רק לפי שעה, כי הגילוי אז הי' מצד מלמעלה והמטה לא הי' כלי לזה, דבכללות הוא ענין אתכפיא ולא אתהפכא [בדוגמת יצי"מ שהיתה באופן דכי ברח העם]. מכיון שזה לא בא מצד עבודת המטה. אמנם לע"ל יהי' אראנו נפלאות, נפלאות גם בערך הנפלאות שהיו ביצי"מ וקרי"ס, שהגילוי יהי' בלי שום לבוש וגם מצד המטה, ויחד עם זה יהי' גם המעלה דכימי צאתך מארץ מצרים, במהרה בימינו ממש, בביאת משיח צדקנו.

59) תניא רפ"ז.

60) ראה בארוכה סה"מ עטר"ת ע' תסד. ד"ה אין הקב"ה בא בטרוניא תרפ"ה פ"ב ואילך (סה"מ קונטרסים

ח"ג ע' קכא ואילך).

61) רמ"א אר"ח ס"א ס"א. שו"ע אדה"ז שם ס"ג. מהדו"ב שם ס"א.

62) חגיגה בסופה. עירובין יט, א.

63) הלכות ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ב. וש"נ.

64) סנהדרין צח, א.

65) דניאל ז, יג. סנהדרין שם.

66) בשלח טו, ב. פרש"י עה"פ. שמו"ר ספכ"ג.

67) מכילתא ופרש"י עה"פ.

68) ד"ה כי בחפזון תשי"ח ספ"א. ובכ"מ.

סיכום מאמר ד"ה

כימי צאתך תשמ"ב:

אות א'

בפסוק "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", הובאו בדא"ח כמה דיוקים, ומהם:

א. מפני מה נאמר "כימי" לשון רבים, והרי יציאת מצרים היתה ביום אחד.
 ב. מהפסוק משמע שהגאולה העתידה תהי' ע"ד הגאולה דיציאת מצרים, ולכאורה הגאולה העתידה תהי' גאולה שאין אחרי' גלות, ועד שישנה דעה לפי' אין מזכירין לעת"ל יציאת מצרים (ומה שיש דעה שאכן יזכירו יצאמו"צ לעת"ל, הנה יש ע"ז לימוד מיוחד).

ג. מהפסוק משמע שהנפלאות דיציאת מצרים הינם השורש לנפלאות הגאולה העתידה, ומובן אם כן, שישנה מעלה ביציאת מצרים על הגאולה העתידה.

אות ב'

בפסוק זה ב' פירושים:

א. בגאולה העתידה יהיו נפלאות ע"ד שהי' ביציאת מצרים.
 ב. נפלאות הגאולה העתידה יהיו נפלאות גם בערך הנפלאות דיציאת מצרים.
 ביאור מעלת הנפלאות דלעת"ל (בלשון הקבלה):
 ביציאת מצרים היתה היציאה ממ"ט שערים דלעו"ז (שזהו מה שאחר יציאת מצרים מתחילים לספור ספירת העומר), לצורך כך הי' צריך להיות גילוי שער הנו"ן (וזהו מה שבתורה נזכר העניין דיציאת מצרים נו"ן פעמים).
 ביציאת מצרים הי' גילוי שער הנו"ן כמו שנמשך במלכות, לעת"ל תהי' המשכת שער הנו"ן כמו שהוא בכתר, ובכתר גופא כמו שהוא בבחי' עתיק, ובעתיק גופא בחי' פנימיות עתיק.

אך למרות זאת גם ביציאת מצרים היו גלויים הכי נעלים - שלכן מדמה לזה את הנפלאות שיהיו בגאולה העתידה - "נגלה עליהם מלך מלכי המלכים" (אלא שביצי"מ הי' גילוי זה כמו שנמשך בבחי' מלכות, משא"כ לעת"ל).

אות ג'

המעלה בגאולה דיציאת מצרים היא, שאז נפתח הצינור על כל הגאולות, וע"ד שהי'

אז - ביציאת מצרים הפתיחה בנוגע למ"ת, שאז התחיל ביטול הגזירה דעליונים לא ירדו למטה וכו', עד שנפעלה השלימות שבזה במ"ת (ולכן יזכירו יצי"מ גם לעת"ל).
אלא שלעת"ל תהי' גאולה נצחית, דאז יהי' הגילוי לא רק מלמעלה, אלא גם מצד הנבראים שיהיו כלים לזה.

| אות ד'

בכל יום ישנה יצי"מ יותר נעלית ממה שהי' לפני"כ, ובפרט בזמן קריאת שמע, וזהו מה שנאמר "כימי צאתך", שבכל יום יוצאים ממצרים יותר נעלים, עד לפריצת כל הגדרים וההגבלות.

| אות ה'

בכל יום בתחילת היום נמצא האדם במיצרים וגבולים של הגוף, ואז ישנה העבודה דאתכפיא, ולאחמ"כ מתעלה לעבודה של אתהפכא (ובשני האופנים שבזה: תחילה "וליבי חלל בקרבי", ולאחמ"כ "בכל לבבך - בשני יצריך"), ושני עניינים אלו הם ע"ד הענין דיציאת מצרים - אתכפיא ("כי ברח העם"), וגאולה העתידה - אתהפכא ("והשבת ח' רעה מן הארץ").

| אות ו'

בכללות עבודת האתהפכא נעלית יותר, אך באתכפיא ישנו עילוי מיוחד: א. יש בה את המעלה ד"עובד אלקים" (שעושה היפך טבעו). ב. ע"י אתכפיא דוקא "אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין". ג. משל ממלך שבשביל נצחון המלחמה מבזבז את כל אוצרותיו, ונותנם לאנשי חיל הפשוטים שעבודתם היא במס"נ למעלה ממדוה"ג השכל.

ועפ"ז יובן מה שלעת"ל יזכירו יצי"מ, בכדי שתהי' גם המעלה דאתכפיא.

| אות ז'

ע"י העבודה בזמן הגלות באופן שלמעלה ממדוה"ג, עד לעמידה בניסיון דאל יבוש מפני המלעיגים, יזכו לנפלאות דגאולה העתידה.

בס"ד, יו"ד שבט, תשוי"א*

כותב כ"ק מו"ח אדמו"ר¹, במאמרו ליום הסתלקותו, יו"ד שבט השי"ת:

באתי לגני אחותי כלה², ואיתא במד"ר (במקומו³) לגן אין כתיב כאן אלא לגני, לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחילה, דעיקר שכינה בתחוננים היתה. עכ"ל. ולהבין דיוק הלשון עיקר שכינה, הנה בפ"י שכינה מבאר כ"ק אדמו"ר הזקן⁴ שנק' שכינה ע"ש ששוכנת ומתלבשת, מלשון ושכנתי בתוכם⁵, שהוא ראשית התגלות או"ס. והנה ממה שכותב⁶ שראשית התגלות או"ס נק' בשם שכינה, מובן מזה שענין שכינה הוא למעלה מעלה מאצ"י ג"כ, גם בבחי' האור שלפני הצמצום, שהרי ראשית ההתגלות הוא באור א"ס שלפני הצמצום, וכמו"כ כ"ק אדמו"ר האמצעי⁷ כי הארת הקו וחוט לגבי עצמיות או"ס נק' בשם שכינה. כי ענין שכינה הוא בכל מקום לפי ענינו. לגבי אצ"י הנה המל' נק' בשם שכינה. וגם בזה מה שמל' דאצ"י נק' שכינה מבאר כ"ק אדמו"ר הצמח צדק⁸ שזהו דוקא כמו שנעשית בחי' עתיק לעולם הבריאה, אבל בהיותה באצ"י היא מיוחדת עמהם (עם הספירות דאצ"י) ולא שייך לשון שכינה. ומ"מ אי"ו סותר למ"ש לעיל שהקו נק' בשם שכינה, כי שכינה שנאמר בדרז"ל היינו מל' דאצ"י, ואף גם זאת רק כשנעשית בחי' עתיק לבריאה דוקא, אבל בשרשה, היינו כמו שהוא לגבי או"ס, הנה גם הקו נק' בשם שכינה. ואחד הטעמים מה שהקו נק' בשם שכינה לגבי או"ס, כתב כ"ק אדמו"ר מהר"ש⁹ לפי שהקו כוונת המשכתו בשביל שיתלבש בעולמות ונש"י, ולכן הנה גם בראשיתו נק' בשם שכינה. ולמעלה יותר שכינה בשרשו הראשון למעלה מהצמצום, מבאר כ"ק אדמו"ר נ"ע¹⁰ שגילוי האור כמו שהוא לפה"צ, נק' בשם שכינה. שבכללות האור

(א) בתניא פמ"א ופנ"ב.

(ב) בביאור ע"פ הוי' לי בעוזרי (הובא בד"ה וככה הגדול [תרל"ז] פכ"ז) נדפס באוה"ת האוינו ע' א'תתכה.

(ג) בלקו"ת שה"ש ביאור דשחורה אני רפ"ב [ח, ב].

(ד) בד"ה וככה שם.

(ה) המשך רס"ו ד"ה קדש ישראל [ע' תקטז ואילך]. ועייג"כ ד"ה וידבר אלקים אכה"ד תרצ"ט [סה"מ

תרצ"ט ע' 175].

(* יצא לאור בשעתו, י"א ניסן, ה'תשוי"א).

בהוצאה זו ניתוספו ע"י המו"ל מראי מקומות לפסוקים מחז"ל וכו' (בהערות הממוספרות).

המאמר מיוסד בעיקרו על הפרק הראשון מד"ה באתי לגני השי"ת.

(1) רד"ה באתי לגני השי"ת (סה"מ השי"ת ע' 111).

(2) שה"ש ה, א.

(3) שהש"ר עה"פ.

(4) תרומה כה, ח.

(5) בתניא פנ"ב שם.

(6) ובשניונים — מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ד ע' רלה. וראה גם ביאורי הזוהר להצ"צ ח"ב ע' תתיט ואילך.

סה"מ תרנ"ז ע' קצט ואילך. עטר"ת ס"ע ק ואילך.

(7) והוא מיוסד על ד"ה וידבר אלקים תרס"ט (סה"מ תרס"ט ע' קסא).

שלפני הצמצום יש בו ג' מדרגות, עצם האור והתפשטות האור, ובהתפשטות האור ב' מדרגות גילוי האור כמו שהוא לעצמו שזהו מקור אור הסובב, וגילוי האור לעצמו השייך להעולמות שזהו מקור אור הממלא, וגילוי האור הזה נק' בשם שכינה. ואף שהוא לפני הצמצום וא"א שיהי' מקור לעולמות, שלכן הוצרך להיות הצמצום, וצמצום הראשון שהוא בכחי' סילוק דוקא, מ"מ נק' בשם שכינה. וזהו דיוק הלשון עיקר שכינה בתחתונים היתה, היינו שגילוי השכינה בתחתונים, הוא לא השכינה כמו שהוא לגבי אצי', היינו מל', גם לא כמו שהוא לגבי אוא"ס, היינו הקו, כ"א עיקר ופנימיות השכינה היתה בתחתונים דוקא, כי האורי' שנתלבש בעולמות ה"ה בא בסדר והדרגה. ולמעלה מאיר בגילוי יותר, וכל מה שנמשך ומשתלשל מתמעט האור. וכן הוא בכלל באור דסדר השתלשלות. ואף שקודם החטא ה"י גם למטה האור בגילוי, מ"מ ה"י גם אז גילוי האור יותר למעלה. וכמארז"ל¹⁰ נטה ימינו וברא שמים נטה שמאלו וברא ארץ. אלא הכוונה על האור שלמעלה מעולמות, עיקר שכינה.

ב) והנה זה דעיקר שכינה בתחתונים היתה, מבואר מהמדרש דתחתונים קאי על עוה"ז הגשמי, וכמו שמבאר דע"י חטא עה"ד נסתלקה השכינה מארץ לרקיע, וע"י מתן תורה על הר סיני באתי לגני לגנוני. ועיקר הסילוק שנעשה ע"י החטא הוא בחטא עה"ד דוקא. וכמו שבענין החטא, הרי עיקר החטאים ה"י חטא עה"ד, שהרי ע"י חטא עה"ד ה"י נתינת מקום לשאר החטאים, וחטא עה"ד ה"י סיבה וגורם להחטאים דקין ואנוש וכו', כמו"כ הוא בפעולת החטא, דהסילוק שנעשה ע"י החטא הנה עיקר הסילוק הוא מה שנסתלק ע"י חטא עה"ד מעוה"ז התחתון דוקא דכשם שעיקר שכינה בתחתונים הוא בעוה"ז דוקא, הנה כמו"כ הוא בהסילוק דעיקר הסילוק הוא מה שנסתלקה מהארץ דוקא, שזה נעשה ע"י חטא עה"ד, שע"י נסתלקה השכינה מארץ לרקיע, וזהו ג"כ הטעם שאינו מצרף (בהמאמר) חטא עה"ד עם החטאים דקין ואנוש וחושב זה בפ"ע, לפי שבהחטאים דקין ואנוש נסתלקה השכינה מרקיע לרקיע, מה שאין כן בחטא עה"ד שנסתלקה מארץ לרקיע, שלבד זאת שהסילוק מהארץ, זה בעיקר נוגע לנו, הנה זהו גם עיקר ענין הסילוק.

(וממשיך במאמר) ואח"כ עמדו ז' צדיקים והורידו את השכינה למטה, אברהם זכה והוריד את השכינה מרקיע ז' לו' כו' (ומקצר בזה ומסיים) עד כי משה שהוא השביעי (וכל השביעין חביבין¹¹) הורידו למטה בארץ. דעיקר ענין ההמשכה הוא ע"י משה, שהרי משה דוקא הורידו למטה בארץ, דכשם שבענין הסילוק מלמטלמ"ע הרי העיקר הוא בחטא עה"ד שנסתלק מהארץ כנ"ל, הנה כמו"כ הוא בענין ההמשכה מלמעלה למטה, עיקר ענין ההמשכה הוא למטה בארץ דוקא, דלבד זאת שההמשכה למטה בעיקר נוגע לנו, הנה זהו גם עיקר ענין ההמשכה. וזה נעשה ע"י משה דוקא. והטעם לזה מבאר בהמאמר במוסגר, כי כל השביעין חביבין.

1) בארוכה בד"ה איכה פ' דברים, עת"ר [סה"מ עת"ר ע' רטן].

1*) ראה פדר"א פי"ח. זח"א ל, א. זח"ב כ, א. לו, א. פה, ב.

ג) **והנה** מלשון רז"ל וכל השביעין חביבין ולא כל החביבין שביעין, מוכח מזה שעיקר המעלה הוא זה שהוא שביעי, ומפני זה שהוא שביעי מצד זה הוא חביבותו, היינו שחביבותו אינו מצד ענין התלוי בבחירתו רצונו ועבודתו, כ"א בזה שהוא שביעי, שזה בא מצד התולדה, ובכ"ז הנה כל השביעין חביבין. ולכן זכה משה שניתנה תורה על ידו. והנה ביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר (בתחילת בואו לאמריקה)¹¹ שגם בענין דהשביעין חביבין ניכר מעלת הראשון, שהרי כל ענין שביעי הוא שהוא שביעי לראשון. וביאר אז מעלתו של הראשון שזהו אברהם אבינו, מפני עבודתו, ושהיתה עבודתו במס"נ. ואינו מסתפק בזה עדיין, ומוסיף עוד (אף דלכאורה אי"ז נוגע שם לגוף הענין) דאופן המסירת נפש שלו ה'י' שלא חיפש מס"נ, שזהו ההפרש בין המס"נ דאברהם אבינו להמס"נ דר"ע, דהמס"נ דר"ע ה'י' וואָס ער האָט געזוכט מס"נ, מתי יבוא לידי ואקיימנו¹², משא"כ באברהם הנה המס"נ שלו ה'י' בדרך אגב. דאברהם ידע שעיקר העבודה הוא כמ"ש¹³ ויקרא שם בשם הוי"ו אל עולם, א"ת ויקרא אלא ויקריא¹⁴, אַז יענער זאָל אויך שרייען, ואם נצרך לזה בדרך אגב מס"נ, הנה גם זה ישנו. וכ"כ גדלה מעלת עבודתו והמס"נ שלו, עד אשר גם משה מה שזכה שניתנה תורה על ידו הוא מטעם כי השביעין חביבין, שהוא שביעי לראשון. והקב"ה א"ל (למשה) במקום גדולים (אברהם) אל תעמוד¹⁵. והנה אף כי גדלה חביבות השביעי ואין זה בא לא ע"י בחירה ולא ע"י עבודה, כי אם פאָרטיקערהייט מצד התולדה, מ"מ אין בזה הגבלה שנאמר שנפלאה הוא, ואינו שייך אלא ליחידי סגולה, כ"א ע"ד שמבואר בתנא דב"א (פ"ט ופכ"ה) ומובא בדא"ח שכל ישראל ואפי' עבד ואפי' שפחה¹⁶ יכולים להגיע להשראת רוה"ק, וכל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב. אלא שמ"מ דאָרפמען ניט זיין גענאָרט ביי זיך, וצריך לידע אשר במקום גדולים אל תעמוד. וכל מעלת השביעי הוא שהוא שביעי לראשון אַז ער קען דורכפיהרן עבודתו ושליחות הראשון דאל תקרא ויקרא אלא ויקריא. וזהו החביבות דהשביעי שהוא הממשיך השכינה, ולא עוד אלא שממשיך עיקר השכינה. ועוד יותר שממשיך בתחתונים.

והנה זה תובעים מכאור"א מאתנו דור השביעי, דכל השביעין חביבין, דעם היות שזה שאנחנו בדור השביעי הוא לא עפ"י בחירתנו ולא ע"י עבודתנו, ובכמה ענינים אפשר שלא כפי רצוננו, מ"מ הנה כל השביעין חביבין, שנמצאים אנחנו בעיקבתא דמשיחא, בסיומא דעקבתא, והעבודה — לגמור המשכת השכינה, ולא רק שכינה כ"א עיקר שכינה, ובתחתונים דוקא.

ז) סד"ה החדש הזה לכם, ה'ש"ת [סה"מ ה'ש"ת ע' 29 ואילך].

ח) בתדב"א פ"ט איתא דאפילו עו"ז. ולכאורה קשה מב"ב (טו, ב) דמוכח שם דלכו"ע אין שכינה שורה על עו"ז. ועיי"ש בחדא"ג ובמה שציינן שם. ועיין אגרת תימן להרמב"ם דמשמע דאפ"ל נביא גם מעו"ז. וצ"ע.

9) ראה גם שיחת ש"פ וואר, מבה"ח שבת תשכ"ד ס"ג (תו"מ חל"ח ע' 348).

10) ברכות סא, ב.

11) וירא כא, לג.

12) סוטה י, א.

13) משלי כה, א. וראה דב"ר פ"ב, ז.

ד) והנה אחרי שמבאר בהמאמר דעיקר שכינה בתחתונים היתה וגם אח"כ המשיכה משה (השביעי) לארץ דוקא אומר: ועיקר גילוי אלקות ה' בבית המקדש (ומביא ע"ד הפסוק) דכתיב: ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל¹⁴, וזהו (ג"כ מש"כ¹⁵) צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עלי' דצדיקים יירשו ארץ שהוא ג"ע, מפני שהם משכינים (היינו ממשכינים¹⁶) בחינת שוכן עד מרום וקדוש¹⁷ (הענין הזה דשוכן עד אינו מבאר בהמאמר, ומבואר הוא בלקו"ת¹⁸ עפ"י מאמר הזהר¹⁹) שיהי' בגילוי למטה, וזהו באתי לגני לגנוני למקום שהי' עיקרו בתחילה דעיקר שכינה בתחתונים היתה. והענין הוא (ביאור הענין להבין מפני מה היתה עיקר שכינה בתחתונים דוקא) דהנה תכלית הכוונה בבריאת והשתלשלות העולמות, דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים²⁰.

והנה רבנו הזקן מבאר בזה"ט אשר תכלית השתלשלות העולמות וירידתם אינו בשביל עולמות העליונים, הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית', ואא"ל שהכוונה הוא בשביל הירידה. דהנה ידוע דהבריאה הוא רק בכח העצמות, וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי²¹ אשר מהותו ועצמותו שמציאותו הוא מעצמותו ואין לו עילה קודמת ח"י, הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש. היינו שההתהוות אינה מהגילויים כי אם מהעצמות, וא"כ א"א לומר שתכלית ההתהוות היא בשביל עולמות העליונים, שהרי גם עולם האצי' הוא גילויי העולם²² וא"כ זהו ירידה מאור פניו ית', כי כשהיו אורות האצי' בעלמם היו במדר' גבוה הרבה יותר. ועוד שכיון שזהו רק גילויים הרי אא"ל שהעצמות הוא בשביל גילויים, אלא שהתכלית הוא עוה"ז התחתון. וכמ"ש אדמו"ר האמצעי בפרשה זו"י (פ' בשלח) בענין הפרש בין עולמות העליונים לעוה"ז, דבעוה"ז נרגש שמציאותו מעצמותו (וכמבואר בהמשך דר"ה דהאי שתא²³, הפרש בין נברא ואור, דאור הוא ראוי על המאור, דכשאנו רואים אור, האור עצמו מראה ומגלה שיש מאור, משא"כ יש הנברא הנה לא זו בלבד שאינו מגלה בורא, אלא עוד זאת שהוא מעלים ומסתיר על זה, ואדרכה

(ט) בתניא פל"ו.

(י) בביאורי הזהר בשלח ד"ה כגונא דלעילא קרוב לסופו [מג, ג].

14) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פרק ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך תרומה כה, ח. של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב. וראה לקו"ש חלק כו ע' 173 הערה 45.

15) תהלים לו, כט. שהש"ר שבעה ערה 3. ב"ר פי"ט, ז. במדב"ר פי"ג, ב.

16) ראה גם מהרז"ו לב"ר שם. מתנות כהונה ומהרז"ו לבמדב"ר שם.

17) ע"פ נוסח התפלה — שחרית דשבת ויו"ט. ובשהש"ר שם: שוכן עד וקדוש שמו (ישעי' נז, טו).

18) פקודי ד, סע"ד ואילך. ז, ב ואילך.

19) ח"ב ר"פ וארא. וראה ביאורי הזהר שם.

20) ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.

21) קל, ריש ע"ב.

22) ראה תו"א בראשית ג, א. וירא יד, א. משפטים עו, ב. ובכ"מ.

23) המשך ר"ה תרצ"ד — יצא לאור בשנת תשי"א. ולאח"ז נדפס כשה"מ תשי"א ע' 4 ואילך (ראה שם

ע' 37 ואילך).

נרגש שמציאותו מעצמותו (אלא שמצד השכל מוכרח שאינו כן)²⁴. ואף שזהו רק בהרגשתו, מ"מ הנה זה גופא שיהי' נדמה עכ"פ שמציאותו מעצמותו זהו מפני ששרשו מהעצמות שמציאותו מעצמותו. נמצא מובן שהכוונה בהבריאה וההשתלשלות אינה בשביל עולמות העליונים שענינם גילויים, כ"א הכוונה הוא עוה"ז התחתון, שנדמה לו שאינו גילוי כ"א עצמי, היינו מציאותו מעצמותו, וע"י העבודה בו, ע"י אתכפיא ואתהפכא, נתגלה העצמות, כשבילו הי' בריאת והשתלשלות העולמות.

ה) **והנה** לא מיבעי²⁵ להשיטה שמביא אדמו"ר הצ"צ (א) שגם הכלים דאצי' הוא גילוי ההעלם, דלשיטה זו הרי בודאי אין הכוונה בשביל האצי' כי הרי זה ירידה ורק גילויים, אלא גם להשיטה השני' שמביא שם שהכלים הם בריאה יש מאין, הנה מבואר בכ"מ²⁶ שמה שאנו אומרים שהכלים הם בריאה יש מאין אין הכוונה יש מאין ממש, כ"א זהו דוקא לגבי האור, מפני ששורש הכלים מהרשימה שהיא בחי' העלם ולכן גם מציאותן הוא באופן שמקורם בהעלם, ולכן לגבי האור הם כמו בריאה יש מאין, אבל לגבי הרשימה הם גילוי ההעלם, א"כ מובן דאין הכוונה עולמות העליונים כ"א העבודה בעוה"ז דאתכפיא ואתהפכא. ואף שעכשיו הנה על ידי עשיית המצוות מוסיפים אורות באצילות²⁷, וא"כ איך אנו אומרים שגם עכשיו עיקר הכוונה העוה"ז דוקא, הנה ע"ז מבאר אדמו"ר מהר"ש (א) שאורות אלו באצי' הם שם כמונחים בקופסא, כי אינם בשביל אצי', כי אם לצורך עולם התחתון ואינם מתגלים באצי'. וזהו מה שמבאר אדמו"ר נ"ע (א) בענין מה שא"ל שהכוונה הוא בשביל עולמות העליונים הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית', שהפ"י בזה הוא דעולמות עליונים ענינם גילויים שזהו ירידה וגם שהעצמות מובדל מענין הגילויים, אלא התכלית הוא עוה"ז התחתון, שכך עלה ברצונו ית' להיות נח"י לפניו ית' כד אתכפיא סט"א²⁹ ואתהפכא חשוכא לנהורא³⁰, וכמו שמבאר בהמאמר³¹, שכל העבודה

(א) בדרוש ג' שיטות נדרפס בסוף ספהמ"צ להצ"צ ח"ב [אוה"ת ענינים ע' רנט ואילך]. ועיין ד"ה וידבר אלקים אכה"ד תרס"ד [סה"מ תרס"ד ע' רל ואילך (בהוצאת תשנ"ד — ע' פ ואילך)]. הגהות לד"ה פתח אלי' שבתו"א — תרנ"ח ע' ט ואילך]. ד"ה אדם כי יקריב תרס"ו [המשך תרס"ו ע' קצא ואילך].

(ב) בד"ה פור נתן תרמ"ב²⁸. ועיין הגהה שני' בתניא פ"מ. ד"ה ארדה נא, תרנ"ח [סה"מ תרנ"ח ע' לג].
(ג) ד"ה מצותה משתשקע, תרע"ח [סה"מ תרע"ח ע' קיב ואילך]. ועייג"כ ד"ה ארדה נא, תרנ"ח [סה"מ תרנ"ח ע' לח].

24) ראה גם סה"מ עזר"ת ע' קנ.

25) ראה סה"מ תרס"א ס"ע קעח ואילך.

26) ראה דרוש ג' שיטות והגהות לד"ה פתח אלי' שבהערה יא. סה"מ תרס"א שם. ובכ"מ.

27) ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש יא סימן טו. תניא קונטרס אחרון קנה, א. ובכ"מ. וראה מקומות שבהערה הבאה.

28) בהמשך מי יתנן תרמ"ב פרק יד. והוא מיוסד על ד"ה פור נתן במאמרי אדמו"ר הוקן הנחות הר"פ ז"ל ע' נו"נה. ועם הגהות — אוה"ת במדבר ח"ד ע' א'תפו ואילך.

29) בתניא פכ"ז ובלקו"ת ר"פ פקודי מציינ לזהר ח"ב קכח, ב (ובלקו"ת שם מציינ גם לזהר שם סז, ב. וראה גם שם קפד, א). וראה גם תו"א ויקהל פט, ד. לקו"ת חוקת טה, ג.

30) ראה זחר ח"א ד, א.

31) פרק ג ואילך [סה"מ השי"ת ע' 114 ואילך].

הוא להפוך השטות דלעו"ז לשטות דקדושה, ועי"ז נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני³², ועי"ז ממשיכים שיהי' לו ית' דירה בתחתונים²⁰, וכמו הדירה הרי האדם דר בה בכל עצמותו ומהותו³³, הנה כמו"כ הוא בתחתונים שהם דירה לו ית', הכוונה שממשיכים לא רק גילויים כ"א נמצא בהם עצמות א"ס ב"ה. וזהו תכלית בריאת והשתלשלות העולמות.

ו) **והנה** בסיום המאמר³⁴ מבאר, אשר להיות כי מה שעיקר שכינה בתחתונים, הנה עיקר הגילוי מזה הי' בבית המקדש, הנה זהו הטעם שהמשכן הי' מעצי שטים דוקא, מפני שהכוונה הוא להפוך השטות דלעו"ז און דעם קאָך פון נפש הבהמית לשטות דקדושה, וכמארז"ל³⁵ אהני' לי' שטותי' לסבא, עבודה ובטול שלמעלה מטעם ודעת. והנה כל הענינים שתבע מאתנו כ"ק מו"ח אדמו"ר וכמו"כ שאר הנשיאים קיימו זה בעצמם, והוא ע"ד דרו"ל עה"פ³⁶ מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות ולשמור³⁷, וכן מה שהוא מצווה לישראל הוא עושה, ועד"ז הוא בהוראות נשיאינו שמה שתבעו מהמקושרים ושייכים אליהם הנה הם בעצמם קיימו ועשו כן. ומה שגילו לנו שקיימו זה, הוא כדי שיהי' לנו יותר נקל לקיימם. וכמו בהענין דאהבת ישראל שיש בזה כמה וכמה סיפורים מכאור"א מהנשיאים. ולדוגמא מכ"ק אדמו"ר הזקן שהפסיק בתפילתו והלך וקצץ עצים ובישל מרק והאכיל בעצמו ליולדת, מפני שלא היו אנשים שם בבית³⁸. מכ"ק אדמו"ר האמצעי, איך שנכנס אליו אחד ליחידות והתאונן על הענינים שאברכים מתאוננים עליהם. וגלה אדהאמ"צ את זרועו וא"ל הלא תראה שצפד עורי על עצמי גו'³⁹ וכ"ז הוא מהח"נ שלך⁴⁰. אשר מובן הפלאות ורוממות מעלת כ"ק אדמו"ר האמצעי בכלל ובפרט מאלו ששייכים לענינים כאלו, ומ"מ הי' ההתקשרות עמהם כל כך עד שמצד הענינים שלהם שהיו שלא כדבעי למהוי, פעל עליו חלישות הבריאות ביותר, עד שצפד עורו על עצמו. מכ"ק אדמו"ר הצ"צ, איך שהלך קודם התפלה ללות

(יד) שמות רבה פ"ל, ט. ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג. — וזהו אתדל"ע שקדמה לאתדל"ת, קדשנו במצותיו ואח"כ כל השונה כו' הקב"ה שונה כנגדו, ציצית שלמטה מעוררים ציצית שלמעלה בתוס' אורות וכו', באתדל"ת אתדל"ע³⁷. וזהו מש"כ בפנים וכן מה שהוא כו'. ועיין תו"א ביאור לד"ה כי עמך מקי"ח (לה, ג), ובכ"מ.

(32) תו"כ ופרש"י ויקרא א, ט. ועוד.

(33) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"א ע' תפט (ועם הגהות וכו' — אוה"ת שה"ש כרך ב ע' תרעט ואילן). אוה"ת בלק ע' תתקצו ואילן. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שנג. תרס"ב ע' שלה. המשך תרס"ו ס"ע ג. שם ע' תמה.

(34) פרק ה (סה"מ ה"ש"ת ע' 117-18).

(35) כתובות יז, א.

(36) תהלים קמו, יט.

(37) ראה סה"מ תרל"ו ח"ב ע' שכו.

(38) ראה תו"מ — רשימת היומן ע' שסא. וש"נ.

(39) ע"פ איכה ד, ח.

(40) ראה בית רבי ח"ב רפ"ג בהערה.

גמ"ח לאיש פשוט שהי' נוגע לו בפרנסתו⁴¹. מכ"ק אדמו"ר מהר"ש, שפעם (י) נסע ביחוד מקוהרָאָרט לפאָריז ונפגש שם עם אברך אחד ואמר לו: יונגעראַמאַן יין נסך איז מטמטם המוח והלב, זיי אַ איד. והלך האברך לביתו, ולא שקט עד שבא לכ"ק אדמו"ר מהר"ש, חזר בתשובה ויצאה ממנו משפחת יראים וחרדים. אשר ידוע שאצל כ"ק אדמו"ר מהר"ש הי' הזמן יקר במאד, עד שגם אמירת החסידות הי' בקיצור, ובזמנים ידועים הנה בשעה השמינית בבוקר הי' כבר אחרי התפלה, ובכ"ז נסע נסיעה רחוקה ושהה שם משך זמן בשביל אברך כו'. מכ"ק אדמו"ר נ"ע בתחילת נשיאותו, אשר גזרו אז גזירה חדשה והי' צריך לנסוע ע"ד זה למוסקבה. ואמר לו אחיו הגדול הרז"א נ"ע, הזמן יקר אצלך ואין אתה יודע היטב שפת המדינה⁴² (הרז"א הי' מלומד בשפות) וגם אתה צריך לחפש היכרות, ולכן אסע בענין זה כפי הוראותיך. אבל כ"ק אדמו"ר נ"ע לא הסכים ע"ז ונסע בעצמו והצליח. וכן ישנם כמה סיפורים מכ"ק מו"ח אדמו"ר אודות השתדלותו לעשות טובה ואפילו לאיש פרטי, ברוחניות או בגשמיות. והניח את עצמו ע"ז, לא רק הגשמיות שלו כ"א גם הרוחניות שלו, אף שזה שהי' מטיב עמו הנה לא זו בלבד שלא הי' כלל בסוג של חברך בתורה ומצות⁴³ אלא שהי' שלא בערכו כלל.

ז) **והנה** ע"י אתכפיא ואתהפכא לשטות דקדושה עי"ז ממלאים כוונת הבריאה, שהיא להיות לו ית' דירה בתחתונים, וזה שע"י אתכפיא ואתהפכא נעשית דירה בתחתונים, באתי לגני, הוא במדריגה יותר נעלית מקודם החטא. דכמו בסותר בנין הקודם ע"מ לבנות, הרי פשיטא שבנין החדש צ"ל במדרי" יותר נעלית מבנין הקודם, כמו"כ מוכרח לומר שע"י אתכפיא ואתהפכא נעשית דירה במדריגה יותר נעלית, וכמבואר בהמאמר⁴⁴ דע"י דאתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכלהו עלמין⁴⁵, היינו האור שהוא בכלהו עלמין בשוה. ואף שהלשון בהמאמר הוא אור הסובב כ"ע, מ"מ אי אפשר לומר שהכוונה הוא שנמשך אור נעלה שאינו בגדר עולמות אלא שהוא סובב ומקיף עליהם, אלא הכוונה שנמשך אור נעלה שאינו בגדר עולמות כלל. ולכן קורא לגילוי אור זה בשם אסתלק⁴⁶. ולכן גם פטירת צדיקים נק' בשם הסתלקות, כי הסתלקות הוא גילוי אור נעלה ביותר. דהנה יש ב' אגרות באגה"ק⁴⁷ שמבארים ענין ההסתלקות. ובאגרת הב' ענין ההסתלקות מבואר שם בענין פרת חטאת. דהענינים הנעשים בפנים אין יכולים לברר גקה"ט, כ"א ענין הנעשה בחוץ

טו) ס' התולדות מהר"ש ע' עז בארוכה⁴².

41) ראה סה"ש קיץ הי"ש ע' 98. סה"מ תשי"א ע' 153. אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' תקכב. נדפס גם בספר השיחות תשי"ה ע' 30 ואילך.

42) ראה אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ח"ד ע' רמה: השפה המדינית חסרה לי. וברשימת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ שם בשוה"ג: הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק, הבין בשפת המדינה היטיב, ולא הי' צריך למתורגמן כלל, גם בדברים עיונים כשהיו קוראים לפניו בשפת המדינה הי' מבין, אך לא חפץ לדבר בשפה זו. ושאלתיו מדוע אינו מדבר בשפה הרוסית. עניני ג' טעמים כו'. עיי"ש.

44) ראה תניא פרק לב.

45) פרק א (סה"מ הישי"ת ע' 111-12).

46) ראה תו"א ויקהל פט, ד.

47) סכ"ז"כח.

דוקא, פרה הנעשית בחוץ. ולזה מדמין מיתתם של צדיקים*⁴⁸. והנה עתה אין פרה אדומה, כי מפני חטאינו הי' צ"ל דוקא גלינו מארצינו⁴⁹, אבל אירע סילוקן של צדיקים. והנה בענין סילוקן של צדיקים יש בזה ב' מארז"ל⁵⁰: שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלקינו. קשה סילוקן של צדיקים יותר מחורבן בהמ"ק. אשר ע"י כל זה אסתלק יקרא דקוב"ה. ופי' ענין הסתלקות פירשו כל הרבנים⁵¹ כ"ק אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר האמצעי, כ"ק אדמו"ר הצ"צ, כ"ק אדמו"ר מהר"ש, כ"ק אדמו"ר נ"ע וכ"ק מו"ח אדמו"ר, שאין הכוונה בפ"י תיבת הסתלקות שהוא עלי' למעלה ח"ו, כ"א הכוונה שהוא נמצא למטה אלא שהוא בכחי' רוממות. וזה תובעים מאתנו, דור השביעי לכ"ק אדמו"ר הזקן, וכל השביעין חביבין, אַז הגם אַז מ'האָט דאָס ניט פאַרדינט און ניט אויסגעהאָרעוועט, מ"מ כל השביעין חביבין והעבודה דדור השביעי הוא להמשיך השכינה למטה ממש. להפוך השטות דנה"ב, אשר ידע אינש בנפשי' אַז ער האָט דאָס, און דעם קאָך פון נה"ב וואָס ער האָט דאָס און אפשר אַמאָל נאָך נידעריקער, לעשות מזה ולהפוך את זה לשטות דקדושה.

(ח) **וזהו** ענין צדיקא דאתפטר⁵², דאף שכבר היו כמה העלמות והסתרים וכמה קושיות וענינים בלתי מובנים, הנה כל זה לא הספיק. ובכדי שיהי' אסתלק יקרא דקוב"ה ככולהו עלמין, הי' ג"כ ענין סילוקן של צדיקים, שזה קשה לא רק כחורבן כ"א יותר מהחורבן. ותכלית הכוונה בזה הוא שעיי"ז יהי' אסתלק יקרא דקוב"ה. וזה תובעים מכל אחד מאתנו שידעו אַז מ'געפינט זיך אין דור השביעי, שכל מעלת השביעי הוא שהוא שביעי לראשון, שהנהגת הראשון הי' שלא חיפש לעצמו כלום ואפילו לא מס"נ. כי ידע שכל ענינו הוא כמ"ש ויקרא שם בשם הוי' אל עולם. ודוגמת הנהגת אברהם אבינו שהוא — געקומען אין אַזעלכע ערטער וואָס מ'האָט דאָרטן ניט געוואוסט פון ג'טליכקייט, ניט געוואוסט פון אידישקייט און ניט געוואוסט אפי' פון אלף בית און זייענדיק דאָרטן האָט מען זיך אָפגילייגט אַן אַ זייט, און אל תקרא ויקרא אלא ויקריא, וידוע⁵³ שבהלימוד במדת אל תקרא, שתי הקריאות קיימות. וגם בזה הרי מפורש בתושב"כ ויקרא. מ"מ צריך לידע אַז אויב ער וויל אים זאָל אַיינגיין דער ויקרא, מוז זיין דער ויקריא. דאָרפסטו זעהן אז יענער זאָל ניט נאָר וויסן נאָר אויך אויסרופען. הגם אַז ביז איצט האָט יענער ניט געוואוסט פון גאָרניט, אָבער איצט דאָרפסטו זעהן אַז ער זאָל שרייען אל עולם, ניט אל העולם⁵⁴, היינו שאלקות הוא ענין בפני עצמו ועולם ענין בפני עצמו, אלא שאלקות מושל ושולט על העולם, כ"א שעולם ואלקות הוא כולא חד.

(טז) ר"ה יח, ב. איכה רבה א, לו.

(יז) ראה לקו"ת ס"פ תבוא [מב, ד. מג, ג]. סד"ה אנכי ה"א תערג [המשך תערג"ב ח"א ע' רנז].

(48) מו"ק כה, רע"א. ירושלמי יומא פ"א ה"א.

(49) ע"פ תפלת מוסף דיו"ט.

(50) תו"א ויקהל שם. אוה"ת שלח כרך ו ע' א'תשפא. סה"מ תרע"א ע' קנו ואלך. ועוד.

(51) ראה זהר ח"ג עא, ב. נתבאר באגה"ק שם (סימן זך וביאורו).

(52) הליכות אלי סימן ג. ועוד.

ט) **ואף** כי מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לכו לאמר, אעבוד עבודת אברהם אבינו, מ"מ אפס קצהו שייך לכאו"א ומחוייב בזה"י) וניתנו לו הכחות על זה ע"י ההנהגה שהראנו הראשון וממנו ואילך עד, ועד בכלל, ההנהגה שהראנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהם סללו את הדרך ונתנו לנו כחות על זה. וזהו גופא החביבות דדור השביעי שכמה כחות ניתנו ונתגלו בשבילנו. וע"י העבודה באופן כזה יומשך עיקר שכינה למטה בעוה"ז הגשמי והחומרי, ויהי עוד במדרי' נעלית יותר גם מקודם החטא, וכמ"ש⁵³ במשיח ונשא מאד יותר מאדם הראשון ואפילו⁵⁴ כמו שהי' קודם החטא"ט). וכ"ק מו"ח אדמו"ר אשר את חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם⁵⁵, והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו⁵⁶, הרי כשם שראה בצרתנו, הנה במהרה בימינו ובעגלא דידן יגאל צאן מרעיתו מגלות הרוחני וגלות הגשמי גם יחדיו, ויעמידנו בקרן אורה. אבל כל זה הוא עדיין רק גילויים, ועוד יותר — שיקשר ויאחד אותנו במהות ועצמות א"ס ב"ה. וזהו פנימיות הכוונה של ירידת והשתלשלות העולמות וענין החטא ותיקונו וענין סילוקן של צדיקים שעי"ז יהי' אסתלק יקרא דקב"ה. וכשיוציאו מהגלות ביד רמה⁵⁷ ולכל בני ישראל יהי' אור במושבותם⁵⁸ יהי' אז ישיר משה ובנ"י גו'⁵⁹ הוי' ימלוך לעולם ועד⁶⁰, (וכמו שהוא בנוסח התפלה) וגם בלשון תרגום) הוי' מלכותי קאים לעלם ולעלמי עלמיא. ומסיימים והי' הוי' למלך וגו' הוי' אחד ושמו אחד⁶¹, שלא יהי' חילוק בין הוי' ושמו⁶², שכ"ז נעשה ע"י סילוקן של צדיקים, שקשה יותר גם מחורבן בהמ"ק. וכיון אַז מ'איז שוין די אַלע ענינים דורכגעגאַנגען, הנה עכשיו אין הדבר תלוי אלא בנו — דור השביעי. ונוכה זעהק"א) זיך מיטן רבי'ן דאָ למטה אין אַ גוף ולמטה מעשרה טפחים⁶³, והוא יגאלנו.

(ח) ראה תו"א ר"פ וארא [נה, א] וס"פ ויצא [כג, סע"ג ואילך].
 (ט) ראה לקוטי תורה להאריז"ל פ' תשא. ס' הלקוטים פ' שמות. ולכאורה צ"ע מס' הגלגולים פי"ט הובא בלקו"ת פ' צו ד"ה והניף [ז, א]. ואולי יש ליישב עפמ"ש בס' הגלגולים פ"ז הובא בלקו"ת שה"ש בסופו [נא, ג].

(כ) ראה לקו"ת שה"ש ד"ה הנך יפה רפ"ב [יג, ד].
 (כא) ראה סו"ס חסידים (הובא בגליון הש"ס לכתובות קג, א). במדב"ר פי"ט, יג.

53 ישע"י נב, יג.
 54 ראה גם סה"מ תרל"ה ח"א ס"ע רסה ואילך. תרח"ץ ע' ר.
 55 ישע"י נג, ד.
 56 שם, ה.
 57 ע"פ לשון הכתוב — בשלח יד, ח.
 58 ע"פ לשון הכתוב — בא י, כג.
 59 בשלח טו, א.
 60 שם, יח.
 61 זכרי' יד, ט.
 62 ראה פסחים נ, א.
 63 תוכן ביטוי זה — נתבאר בשיחת מוצש"ק פ' בא, יו"ד שבת תשל"ז קרוב לסופה.

באתי לגני תשי"א:

אות א'

דרגת "שכינה" עלי' מדובר בד"ה באתי לגני תשי"א, קאי על "ראשית התגלות אוא"ס", וזהו מה שמדייק אדמו"ר מהרי"צ במאמר בלשון "עיקר שכינה", דהנה ישנם כמה דרגות הנקראות בשם "שכינה": א. מלכות דאצילות ב. אור הקו ג. ראשית התגלות אוא"ס, ומה שכל הדרגות הנ"ל נקראו בשם שכינה הוא משום שלשון "שכינה" פירושו "שוכנת ומתלבשת", וא"כ כל דרגה שיש בה עניין של "שכינה", נקראת בשם זה. וזהו דיוק הלשון "עיקר", שהכוונה בזה היא למדרגה הג'.

ומבאר אדמו"ר מוהרש"ב, שגילוי האור שלפני הצמצום נקרא בשם שכינה, דהנה באור שלפנה"צ ישנם ג' דרגות בכללות: א. עצם האור ב. גילוי האור כמו שהוא לעצמו (וזהו המקור לאור הסובב) ג. גילוי האור לעצמו אך יש לו שייכות לעולמות (וזהו מקור אור הממלא), ואף שגם דרגה הג' היא למעלה משייכות לעולמות, שהרי בכדי שיוכל האור להיות מקור לעולמות הוצרך להיות הצמצום, מ"מ נקראת דרגה זו בשם (עיקר) שכינה.

וזהו הפי' "עיקר שכינה - בתחתונים היתה", דהנה האור המתלבש בעולמות מאיר בכל עולם לפי עניינו ומדרגתו, ואף שקודם החטא הי' גם בעוה"ז גילוי האור, אעפ"כ הי' הגילוי בעולמות עליונים יותר נעלה, אלא שבתחילת הבריאה האיר בעוה"ז אור שלמעלה משייכות לעולמות, "עיקר שכינה".

אות ב'

עיקר סילוק השכינה ע"י החטא הי' מן הארץ הלזו הגשמית, כלומר, פעולת החטא לא היתה רק שנגרמה נתינת מקום לשאר החטאים, אלא עיקר הסילוק הוא הסילוק מעוה"ז התחתון.

וכמו"כ הוא בעניין המשכת השכינה למטה, עיקר העניין הוא ההמשכה בעולם הזה הגשמי, וזה נעשה ע"י משה דווקא. והטעם לזה הוא משום ד"כל השביעין חביבין".

אות ג'

מעלתו של השביעי אינה מצד בחירתו רצונו ועבודתו, כי אם מצד זה שהוא שביעי, הנה מצד זה ישנה לחביבותו.

ובזה ניכרת מעלתו של הראשון, דכל מעלתו של השביעי היא, שהוא שביעי לראשון, וע"ד המבואר בנוגע למשה רבינו, דמה שזכה שתינתן התורה על ידו, הוא משום שהוא שביעי לאברהם אבינו, שעבודתו היתה מתוך מסירות נפש, ויתירה מזו, שעבודתו לא היתה מצד הכרתו בגודל המעלה בעניין המסירות נפש (ע"ד המס"נ של ר"ע), אלא עניינו הי' לפרסם אלוקות, "אל תקרא ויקרא ויקריא", וכל עניין המס"נ הי' אצלו כבדרך אגב.

והנה, כל אחד מישראל צריך לומר "מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי", אך אל לו לאדם לרמות את עצמו, ועליו לדעת שכל מעלתו היא שהוא ממשיך את עבודת הראשון, ומצד זה היא חביבותו שממשיך עיקר שכינה בתחתונים.

עניין הנ"ל (המשכת עיקר שכינה בתחתונים), תובעים מכאו"א בדורנו - דור השביעי.

אות ד'

תכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות היא, דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, ומשום כך, הנה בראשית הבריאה עיקר שכינה היתה בתחתונים דוקא. את ההכרח לומר כן, מבאר אדה"ז מצד שני טעמים: א. היות וכל עניינם של העולמות, אפילו עולמות העליונים, הוא עניין של ירידה, מכיון שכל עניינם הוא גילוי ההעלם, משא"כ עוה"ז אינו גילוי ההעלם, כי-אם התהוות חדשה יש מאין ב. עולמות העליונים הינם בבחי' גילויים, משא"כ עוה"ז הגשמי התהוותו היא בכח העצמות, ועד שדווקא בעוה"ז הגשמי נרגש ש"מציאותו מעצמותו" (וכההפרש בין אור לנברא), ותכונה זו קיימת בו מפני ששרשו מהעצמות שאצלו הוא אמיתית העניין של "מציאותו מעצמותו".

וא"כ התכלית היא לגלות בעוה"ז את עצמותו ית' ע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא.

אות ה'

והנה מה שישנה שיטה שהכלים דאצילות הינם בריאה יש מאין, ואם-כן, לכאורה גם הכלים אינם גילוי ההעלם, אלא התהוות חדשה בכח העצמות, הנה כל זה הוא ביחס לאור, שלגביו אכן נחשבים הכלים יש מאין, אך גם הם שורשם מהרשימה.

ואף שמובא שע"י העבודה בעוה"ז מוסיפים אורות באצילות, ואם-כן משמע שכל העבודה בעוה"ז הינה לצורך עולמות עליונים, מבאר אדמו"ר מוהר"ש שאין אורות אלו לצורך עולם האצילות, והינם רק "כמונחים בקופסא", וא"כ מובן, שהתכלית היא העבודה בעוה"ז, להפוך השטות דלעו"ז לשטות דקדושה, וע"י זה נעשה העולם לדירה

לו ית', וע"ד דירה כפשוטה, שהאדם דר בה בכל עצמותו, הנה כן הוא גם בנדו"ד, שהכוונה היא שיתגלה בעולם עצמותו ית'.

אות ו'

כל העניינים שתבעו רבותינו נשיאנו מהמקושרים אליהם - קיימו זה גם בעצמם, וע"ד העניין דאהבת ישראל שיש מזה כו"כ סיפורים מכאו"א מהנשיאים.

אות ז'

ע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא, נעשה דירה בתחתונים - באתי לגני - באופן נעלה יותר מכמו שהי' קודם החטא, וע"ד משל מעניין "סותר על מנת לבנות", שהבניין השני שבונה נעלה יותר מהקודם, ועד כדי כך שנמשך אור כזה שלמעלה משייכות לעולמות, שעל כן נקרא אור זה בשם "אסתלק".

והנה ישנם ב' אגרות באגה"ק המבארים עניין ההסתלקות, באגרת הב' מבואר עניין פרת חטאת, שדווקא עניינים הנעשים מחוץ לביהמ"ק (כפרת חטאת), ביכולתם לברר ג' קליפות הטמאות, וזהו עניין הסתלקותם של צדיקים, שזה קשה יותר מחורבן ביהמ"ק, כדי שע"ז יתקיים "אסתלק יקרא דקוב"ה".

אות ח'

מכל אחד ואחד מאנשי דורנו - דור השביעי, נדרש לנהוג בדרכו של אברהם אבינו, שלא חיפש לעצמו כלום, אפי' לא עניינים של מס"נ, וכל עניינו הי' "ויקרא שם בשם הוי' אל עולם", ו"אל תקרא ויקרא אלא ויקריא", ויש לדאוג אשר הזולת שעד לפני רגע לא ידע דבר, לא רק שידע, אלא אף"יקרא": "אל עולם!" (ולא "אל העולם", שלא יהי' משמע שהעולם הינו דבר נפרד ח"ו, אלא) שאלוקות והעולם הינם כולא חד.

אות ט'

על כל העבודה הנ"ל ניתנו לנו כוחות, ע"י הראשון והבאים לאחריו, אשר סללו לנו את הדרך, וכעת הכל תלוי בנו - דור השביעי.

ונזכה זעהן זיק מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו.

את הדרך, וכעת הכל תלוי בנו - דור השביעי.

ונזכה זעהן זיק מיט'ן רבי'ן דא למטה אין א גוף ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו.

ב"ה

לכבוד כ"ק אדוננו מורנו ורבנו

הנני: _____ לומד בישיבת: _____ בשיעור: _____

לדווח שכהכנה ליום הבהיר יו"ד שבת, הוספתי בלימוד עניני משיח וגאולה, שכדברי כ"ק אדמו"ר, הרי זו הדרך הישרה להביא התגלות וביאת משיח בפועל ממש ובהמשך ללימוד, הקפדתי יותר בנתינת צדקה לפני תפלת שחרית ותפלת מנחה מתוך מחשבה במחז"ל "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה" וכן כוונתי בברכות שמבקשים את הגאולה בתפלת שמונה עשרה.

בקשתי גאולה בתפלת:			נתתי צדקה		תאריך
מעריב	מנחה	שחרית	לפני מנחה	לפני שחרית	
					יום ראשון י"ט טבת
					יום שני כ"ף טבת
					יום שלישי כ"א טבת
					יום רביעי כ"ב טבת
					יום חמישי כ"ג טבת
					יום שישי כ"ד טבת
			-	-	יום שבת כ"ה טבת
					יום ראשון כ"ו טבת
					יום שני כ"ז טבת
					יום שלישי כ"ח טבת
					יום רביעי כ"ט טבת
					יום חמישי א' שבט
					יום שישי ב' שבט
			-	-	יום שבת ג' שבט
					יום ראשון ד' שבט
					יום שני ה' שבט
					יום שלישי ו' שבט
					יום רביעי ז' שבט
					יום חמישי ח' שבט
					יום שישי ט' שבט

נתינת צדקה - 1. קודם תפילת **שחרית**. 2. קודם תפילת **מנחה**. 3. **כוונה** במאחז"ל "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה".

בקשת הגאולה - בקשה וכוונה ב 6 ברכות הגאולה בתפלת שמונה עשרה [ראה תקע | השיבה | ולירושלים | את צמח | רצה], **בשבת קודש** - כוונה בברכת רצה.

לזכות
הורינו היקרים שיחיו
הרה"ח נתן בן ריסל
מרת רחל לאה בת בת שבע
שיזכו לרוב נחת חסידותי מכל יוצאי חלציהם
שיחיו
מתוך בריאות הנכונה ומתוך הרחבה
והכל בטוב הנראה והנגלה

...

לזכות הורינו היקרים שיחיו
הרה"ח אברהם מרדכי בן אסתר רחל
מרת נחה בת שרה
שיזכו לרוב נחת חסידותי מכל יוצאי חלציהם
שיחיו
מתוך בריאות הנכונה ומתוך הרחבה
והכל בטוב הנראה והנגלה

נדפס
לעילוי נשמת
מרת **רחל** ע"ה
בת ר' אברהם ז"ל

נלב"ע ט"ז אדר א' ה'תשע"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

...

לזכות חתן הבר - מצוה
הת' שמואל שיחי' טרקסלער
שיגדל חסיד ירא שמים ולמדן
לנחת רוח רבינו נשיאנו
מתוך בריאות הנכונה

נדפס לעילוי נשמת

הרה"ח אי"א נו"נ

עוסק בצ"צ מו"ה

אפרים זלמן

בן ר' גרשון והענייה ז"ל

סודקביץ

רודף צדקה וחסד נתן מלחמו לדל ולרעב
היה לעזר לכל נזקק הציל רבים מאחיו במדינה ההיא
מאחורי מסך הברזל

פעל במסירות נפש ונתן מהונו לאחזקת לומדי תורה
בתות"ל בסמרקנד ו'החדרים' בטשקנט ובארצנו הקדושה

היה מקושר לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע
ולכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

זכה להיות ממקימי כפר חב"ד בארץ הקודש

ראה דור ישרים מבורך הולך בדרכי החסידות
מהם המשמשים בשליחות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

נלב"ע בשיבה טובה

ביום כ"ו טבת ה'תשע"ג

ת.נ.צ.ב.ה

נדפס
לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

